

SUBKULT

- EN STUDIE OM SUBKULTURERS PLATS I SVENSK DAGSPRESS

Frida Karlsson,
Katharina Hedström,
Per-Anders Hultin
Journalistprogrammet
Institutionen för journalistik,
media och kommunikation
Göteborgs universitet
Vårterminen 2010

SUBKULTUR

”Med subkultur avses en avvikande eller oppositionell kultur i förhållande till samhällets dominerande kultur. En subkultur utmärker sig genom särskiljande stilar och uttryck, ritualer, symboler och föreställningar som knyts till kulturen.”

Nationalencyklopedin

Per-Anders Hultin
e-post: p-a.hultin@hotmail.com

Sid 3 Ledare
Sid 4 Så här gjordes undersökningen
Sid 5 Definitioner!?
Sid 6-7 Graffiti – inte klotter
Sid 8 Dagens skohoroskop
Sid 9 Vad är det legitimt att snacka skit om?
Sid 9 Hållå där Yrsa Stenius
Sid 10-11 Satanismord och kyrkbränning i blackmetalkulturens namn
Sid 12-13 Mördarsajten, Detta har hänt

Katharina Hedström
e-post: kattizhedstrom@hotmail.com

Sid 14-15 Lösa samband
Sid 16-17 Hiphopkrönikor, missförstånd och en allmänt kass kvinnosyn
Sid 17 Krönika: Stäng av det där jävla negerdunket
Sid 18-19 Ove Sernhede försvarar de utsatta
Sid 20 If I say hip you say?
Sid 20 Hållå där Bodil Sundvall
Sid 21 Hårdrockarna upprörda över medias rapportering

Frida Karlsson
e-post: fridaskarlsson@gmail.com

Sid 22-23 Stor skillnad mellan subkulturer
Sid 24-25 Den negativa kvällspressen
Sid 26 ”Journalister är idioter”
Sid 27 Tidningar olika bra på att skildra subkulturer
Sid 28 Analys
Sid 29 Krönika: Stoppa moralpaniken
Sid 30 Krönika: När ska kvällspressen ta sitt ansvar?
Sid 31 Krönika: Vilka glasögon bär du?

”En kultur som är en underkultur till en kultur...”

Vad är en subkultur? Kriminella gäng tillhör en subkultur, punkare, skateboardåkare och synthare tillhör andra subkulturer. En sak de har gemensamt är ett de på ett eller annat sätt skiljer sig från normen.

Vi frågade Ove Sernhede, som sedan början av 1980-talet forskat kring ungdom, kultur och modernt samhälle, vad en subkultur är.

– Subkulturer är arbetarklassbaserade kulturer och det är själva definitionen av subkultur, från början, inom sociologin. Att det är en kultur som är en underkultur till en kultur som i sin tur är underordnad, säger han.

Subkulturer har varit synliga under hela 1900-talet men uppkomsten av de moderna subkulturerna visade sig väldigt starkt i England under 50- och 60-talet. Där kulturer som mods, rockers, teddyboys med mera växte fram. Det var i ganska begränsade geografiska områden i främst London som de arketypiska subkulturstilarna tog form.

– Om man ska förstå framväxten av dem så var de ett uttryck för en situation. Unga människor som befann sig i ett samhälle som var i en väldig förändring där det var svårt att identifiera sig, säger Ove Sernhede.

Subkulturer är med andra ord en form av identitetsgrund.

Innan dess gick kulturen mer i arv men ett förändrat ekonomiskt system som fokuserade på massproduktion urholkade den småskaliga produktionen som var stommen i stadsdelar som Eastend i London och Haga i Göteborg. Det fanns en slags organisk sammanhållning mellan det ekonomiska, det sociala och det kulturella. Något som tidigare hade skapat bryggor mellan generationerna. Men när hantverkare blev uppköpta eller utlokaliserade till industriområden så försvann en del av arbetarklassen och ersattes med bland annat studenter och invandrare. Den tidigare homogena identiteten inom

stadsdelen var inte längre självklar. Ungdomar kunde inte relatera direkt till sina föräldrars kultur som tidigare generationer.

– Ungdomarna kunde inte heller identifiera sig med fin- eller populärkulturen för de hade inte den ekonomin så man kan köpa de där fräcka prylarna, de hamnade i en slags identitetsproblematik, där man då löser den problematiken genom att utveckla egna kulturer, säger Ove Sernhede.

Stilarna skapades av att låna från befintliga stilar men sattes ihop på ett eget sätt. Stilarna skapas av utövarna själva men det dröjer sällan länge innan modeindustrin och media plockar upp och definierar dem.

Forskningen som berör subkulturers avtryck tog fart med kriminologen Stanley Cohens bok *Folk Devils and Moral Panic* som kom ut 1972. En fallstudie av de två rivaliserande ungdomskulturerna mods och rockers. De hade blivit till allmän kännedom efter att två gäng hade drabbat samman i badorten Clacton under påskhelgen 1964. Stanley Cohen presenterar en teori om att subkulturernas avvikande inte är skapat utav kulturerna själva utan en konstruktion från samhället i stort. Det som är avvikande är det för att samhället och medier definierar det så. Det startas då en moralpanik, en rädsla för något nytt som hotar samhällets sociala och kulturella värden. Moralpanik har sedan dess varit ett centralt uttryck när det kommer till forskning om avvikande beteenden.

Massmedias konstruktion av avvikande beskrivs i tre rubriker, överdrifter/förvrängningar, förutsägelser och symbolisering. Stanley Cohen kom fram till

att massmedia ofta överdriver allvaret i händelser som är kopplade till den moraliska panik som ofta uppstår då en ny stil ser dagens ljus. Journalister överskattar antalet inblandade, skadade, omfattning och effekterna av våld.

Förutsägelseerna tog i hans studie form i rubriker som ”Clacton – en stad i skräck inväntar nästa attack” detta påverkar samhällets kommande reaktioner på rapporteringen kring subkulturerna och lämnar subkulturerna med en definition med en negativ betoning. En symbolbildning. Den symboliska kraften i ord är något som journalistiken vilar på men som kan vara förödande för en ny kultur. Effekterna av moralpanik påverkar samhällets reaktioner i senare kontakter med kulturerna.

I vår studie tittar vi i tidningarna Göteborgs-Posten, Svenska Dagbladet, Sydsvenskan, Metro Riks, Expressen och Aftonbladet under ett års tid på ett flertal kulturer de flesta med några år på nacken. De har alla varit utsatta för någon form av moralpanik. Det är främst musikorienterade kulturer men vi tittade även på lajv- och skateboardkulturen. Att olika stiluttryck är mer accepterade i dagens samhälle än de var i mitten av förra seklet är rätt självklart. Tatueringar är inte längre något som är direkt associerat med sjömän och kriminella och vi ser långhåriga skäggiga män sjunga i kör under bästa sändningstid. Men hur skriver medierna idag? Hur upplever subkulturutövarna rapporteringen? Är bilden som kommer fram om subkulturer positiv eller negativ? Det försöker vi på Subkult svara på här.

Per-Anders Hultin

Så här gjordes undersökningen

Storstadstidningarna Göteborgs-Posten, Svenska Dagbladet, Sydsvenskan, den rikstäckande dagstidningen Metro Riks samt kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen undersöktes under ett års tid, mellan 10 mars 2009 och samma datum ett år senare. Vi valde dessa tidningar på grund av deras breda publik. De tre största städerna är representerade samt tre riktstäckande tidningar. Tillsammans så når de ut till en stor del av Sveriges befolkning och vad och hur de skriver tror vi därför har stor betydelse för den allmänna uppfattningen om subkulturer.

Vi använde oss av mediearkivet (ett tidningsarkiv), där vi utformade en söksträng för att komma åt artiklar där subkulturer figurerade. Subkulturerna som undersöktes var hårdrock, hiphop, punk, lajv, goth, synth, skate och emo. Vi valde dessa kulturer för att få en spridning mellan gamla och nyare subkulturer för att få en generell bild av subkulturer i stort. Sammanlagt förekom subkulturerna i 653 artiklar i de olika tidningarna och de artiklarna ligger till grund för resultaten.

Tidningarna som var med:

Svenska Dagbladet: Riksspridd morgontidning med Stockholm som bas som dagligen når fler än 500 000 läsare spridda över hela landet. Källa: Svenska Dagbladet

Göteborgs-Posten: Västsveriges största morgontidning, når dagligen 630 000 läsare/besökare via sin papperstidning och internet. Källa: Göteborgs-Posten

Sydsvenskan: Malmös största morgontidning som når 311 000 läsare varje dag. Grundades 1848 huvudägare är Bonnier. Källa: Sydsvenskan

Aftonbladet: Sveriges största kvällstidning som engagerar 2,4 miljoner personer via sin papperstidning och internetsida. Källa: Aftonbladet

Expressen: Sveriges näst största kvällstidning med en daglig räckvidd på 1,6 miljoner personer. Källa: Expressen

Metro-Riks: Sveriges största tidning med 1,5 miljoner dagliga läsare. Finns i alla större svenska städer. Delas ut gratis, ofta i samband med kollektivtrafiken. Källa: Metro

Definitioner!?

Vad är en gothare, en synthare eller en hårdrockare? Att definiera en subkultur är att förenkla alltför mycket men för den icke insatta kommer här en guide till de olika subkulturerna som dyker upp i magasinet. Definitionerna kommer från Nationalencyklopedin och Wikipedia.

Goth: Klädstilen kännetecknas av svarta, kroppsnära kläder, långa rockar, svartfärgat hår och blekt, vitpudrat ansikte med markerad, svart sminkning runt ögonen. Anhängare av stilen lyssnar vanligen på en mörk och dyster gitarr- och syntbaserad rockmusik med rötter i 1980-talets brittiska postpunk. (Nationalencyklopedin)

Hårdrock: samlade benämning på delgenrer inom rockmusik som kännetecknas av bl.a. hög volym, virtuost gitarrspel - ofta med pregnanta melodi- och ackordriff och distorderad klang - och kraftfull, inte sällan gäll, sång. (Nationalencyklopedin)

Hiphop: hiphopkulturen uppstod i slutet av 1970-talet i Bronx, New York, och byggde till en början på diskjockeyn Afrika Bambaataas idé om "Zulu nation", ett samhälle där konflikter motverkas med dans-, musik- och graffititävlingar (s.k. battling) samt en ideologi som vänder sig mot våld, droger och rasism. Till Sverige kom hiphop 1983, och hiphopkulturen har efter hand blivit en viktig källa till uttrycksmedel framför allt för ungdomar inom olika invandrargrupper. (Nationalencyklopedin)

Emo: Musikalisk genrebeteckning, ursprungligen sannolikt en förkortning av emotional hardcore. Förknippas också med en klädstil, fashioncore, kännetecknad av bl.a. snäva tröjor, nitbälten och stuprörbyxor. (Nationalencyklopedin)

Synth/synt: Syntmusik, eller helt kort synt (ibland även synthmusik respektive synth) definieras vanligen som en populärmusikalisk inriktning av elektronisk musik. Syntmusiken är grunden i syntkulturen. Anhängarna kallas syntare (även i varianten synthare). Den klädstil som kännetecknar de som idag kallar sig syntare kan snarare sägas vara flera. Så har det även varit sedan början av 1980-talet, då klädstilen växte fram. Gemensamt för de olika klädaspekterna från syntmodet kan dock sägas vara kläder som på olika sätt alluderar till dels Tyskland, och dels till en städad form av politisk inkorrekthet. (Wikipedia)

Skatare/skejtare: Person som åker skateboard, även kallad rullbräda. Skateboard härstammar från surfare som ville göra något när surfsäsongen var över. Idag tjänar en professionell skateboardåkare lika mycket som andra professionella idrottsmän i USA (Wikipedia).

Lajv: levande rollspel, spel i en uppbyggd miljö där deltagarnas klädsel utgår från den miljö som det hela utspelar sig i, t.ex. medeltiden. (Nationalencyklopedin)

Punk: musikform och modestil som med stor massmedial effekt spreds över världen från mitten av 1970-talet. Målade och nitdekorerade svarta skinnjackor, sönderrivna kläder, extrema, färgade frisyrier och säkerhetsnålar stuckna genom olika kroppsdelar hörde till de yttre attributen. Rörelsen kommersialiserades snabbt och hade spelat ut sin roll i början av 1980-talet, men dess aggressiva musikaliska uttryck lever kvar som influens i mycket av dagens ungdomsmusik. (Nationalencyklopedin)

Graffiti – inte klotter

I undersökningen om subkulturer i svensk dagspress var storstadstidningarna bäst på att rapportera neutralt eller positivt. På Göteborgs-Posten har man en etisk bibel som grund i etiska frågor. I denna tas dock ingenting upp om subkulturer eller ungdomskulturer som avviker från normen. Dessa frågor är heller inget man diskuterat på Graffiti, Göteborgs-Postens ungdomsredaktion

Skribenterna på Graffiti är ungdomar i åldern 14-16 år, ansvariga för dessa är de två redaktörerna Lars Magnusson och Jill Olsson. De har inte drivit en särskild diskussion kring etik och låter ungdomarnas egna åsikter komma fram i artiklarna. Dock stöds ungdomarna genom hela arbetsprocessen och följs löpande med diskussioner kring artiklarna, intervjuer och så vidare.

– Annars är det ju en pågående diskussion hela tiden med reportrarna och mellan oss, säger Jill Olsson.

– Vi för ju väldigt mycket diskussioner själva som redaktörer, om alla jobb, oavsett om de är känsliga eller inte. Eftersom väldigt mycket mer kan vara känsligt när det handlar om barn, än när det handlar om vuxna, fortsätter Lars Magnusson.

När det gäller Graffitis nätforum finns det dock etikedokument som reglerar hur redaktörerna bör arbeta, berättar de. Där är det just redaktörerna, Lars Magnusson och Jill Olsson som modererar. Vem som helst kan skriva eller kommentera artiklar på nätforumet och mycket av redaktörernas tid går till att se över vad som skrivs där.

Vad gäller materialet som deras egna reportrar producerar berättar Lars Magnusson att det de ibland får styra är när det blir lite väl onyanserat gällande specifika subkulturer som till exempel emos. Men han berättar att reportrarna får coachning genom hela arbetsprocessen och redaktörerna försöker hålla en pågående diskussion om alla arbeten. Jill Olsson och Lars Magnusson berättar att de använder sig enbart av fråga/svar-modellen i intervjuer just för att den reportrens syn på den intervjuade inte ska bli lika viktig. Men de tycker ändå att det är viktigt att reportrarnas åsikter och bild av saker ska skina igenom.

– Så länge det är okej så får de stå för sina åsikter, säger Lars Magnusson.

Föräldrar tillfrågas dock endast när det gäller större artiklar, både vad gäller intervjuade och reportrar, berättar han.

– Det är aldrig någon som sagt nej i alla fall, inte under min tid, intygar Lars Magnusson.

I Graffitis innehåll är olika typer av tester centrala, framförallt i deras webb-upplaga. "Vilken stil har du?" "Är du emo?" och så vidare, är exempel på tester från hemsidan. Efter att testerna figurerat i tidningen ligger de kvar på nätet länge. Lars Magnusson förklarar att testerna är på skoj och att de försöker framställa alla subkulturer överdrivet. Ibland får

de, som redaktörer, gå in när reportrarna är väldigt hårda mot specifika subkulturer, berättar han.

– I tester kan det ju vara väldigt överdrivet men det är ju en del av formen, menar Jill Olsson.

– Ja, men då får man ju låta det vara överdrivet om alla, fyller Lars Magnusson i.

Han berättar att de försöker rekrytera ungdomar med alla olika typer av bakgrunder, stilar etcetera till redaktionen. Reportrarna på Graffitiredaktionen byts ut varje år och alla mellan fjorton och sexton år kan söka. Det är där de istället försöker styra, genom att välja så olika personer som möjligt varje år.

Jill Olsson beskriver sig själv som en före detta svartrockare, men säger att hon på sin tid var svår att kategorisera. Lars Magnusson berättar att han var en blandning av många olika subkulturer, hemma i Gislaved. De upplever båda det som att det är mer mallat och

renodlat idag, vad som är vilken subkultur.

– De är extremt medvetna nu, om vilken subkultur de vill tillhöra, säger Lars Magnusson.

De tror att det ingår i subkulturens varande att man inte heller vill känna igen sig i det som skrivs. De menar att det inte går att definiera en hel subkultur genom att bara skriva artiklar om dem. Lars Magnusson menar på att det finns så många olika tolkningar av varje subkultur att det blir svårt att beskriva kulturen. Framförallt är det svårt när man skriver generellt om en grupp, menar han. De försöker istället koncentrera sig på att skildra huvudpersonerna i artiklarna rättvist, så att den personen känner igen sig.

– Vi försöker skildra saker eller personer som de själva vill bli uppfattade, säger Lars Magnusson.

Ett av Graffitis tester, som finns med i statistiken för subkulturer i svensk dagspress, är testet

"Vilken stil har du egentligen?" I det testet får man resultatet att man är "emo/gothare" om man bland annat svarat att man shoppar sina svarta kläder på Shock, använder mycket kaval, inte pratar med någon utanför vänskretsen och inte bryr sig så mycket om skolan.

I detta test fick Lars Magnusson ändra lite i resultatlistan så att beskrivningarna skulle bli lite jämnare. De strök även en fråga som gällde alkohol, det är något de med säkerhet kan fastslå inte hör hemma i Graffiti. Annat som tas bort är uppenbart destruktiva saker, som frågor om huruvida man skär sig till exempel. Men Jill Olsson och Lars Magnusson anser allmänt att det är okej att svängarna tas ut lite i testerna.

– De här testerna är ju på låtsas, säger Lars Magnusson.

Han menar att han inte tror att många tar det på allvar förutom eventuellt just i stunden. Men han säger att de ju alltid kunde vara tydligare med att det är fördomstester. I testerna är generaliseringarna ganska grova, men Lars tycker detta höll sig inom ramarna.

– Det är ju inte en instruktionsbok för hur man ska bli emo, utan alla våra tester är ju lite tramsiga, säger Lars Magnusson.

Han tror inte att så många tar det på allvar, utan snarare blir arga om de blir "fel stil". De förklarar att inget som uppkommer i testerna hade fått finnas med i en artikel, däremot. Varken Jill Olsson eller Lars Magnusson ser stora problem med att generalisera i sådana här sammanhang. Men de menar även på att det säkert kan påverka vissa människor, men de tror inte att just testerna påverkar i så stor utsträckning.

Att de har valt fråga/svar-formen i intervjuer är just för att slippa klyschiga beskrivningar. Men på Graffiti koncentrerar de sig snarare på att inte generalisera ungdomar i allmänhet, än att beskriva subkulturer på ett neutralt sätt. Jill och Lars menar på att det också kan bli ett problem om redaktörerna lägger sig i för mycket, eftersom syftet är att Graffiti ska vara ett forum för ungdomar.

Frida Karlsson

Visste du att...

...ordet emo kommer från engelska uttrycket emotive hardcore. Emotive hardcore är en musikgenre som ursprungligen kom från hardcore- och punkscenen. Under mitten av 1980-talet användes termen emo för att beskriva en subgenre till hardcore-punken.

... delen av synthmodet där det är populärt att bära kostym, troligen inspirerats av bandet Kraftwerk i slutet på 1970-talet. Bandet bar då gråa kostymbyxor, röd skjorta och svart slips. Omslaget till albumet Die Mensch-Maschine från 1978 sägs kunna vara en faktor som populariserade Kraftwerkmodet bland synthare.

Källa: Wikipedia

Dagens skohoroskop

I Sydsvenskan den 27 december 2009 kunde man läsa två lite annorlunda reportage om subkulturutövare. Reportagen hade nämligen utgångspunkt och fokus på personernas val av skor.

Sydsvenskan är den största tidningen i Sveriges tredje största stad, Malmö. I Malmö är skatekulturen stor, något som avspeglas i Sydsvenskan. I allmänhet lyckas Sydsvenskan väldigt bra med att hålla sig neutrala i rapporteringen om subkulturer. Reportaget där några personer porträtteras utifrån sitt skoval skrevs av Irina Bernebring Journiette, hon befinner sig på en reportageresa i Spanien för tillfället och svarar via epost:

- Egentligen fick jag bara uppdraget att "skriva något om skor", sedan var det min uppgift att hitta en vinkel som kändes ny och "o-gjord", skriver hon.

Irina Bernebring funderade över vad ett par skor säger om en person och bestämde sig därför att leta upp några personer med väldigt olika stilar för att låta dem beskriva sina respektive förhållanden till sina skor. Hon hittade en person med stort sneakersintresse, via kollegor. På internetcommunityt helgon.se fick hon tag i en tjej som har ett stort

intresse för olika typer av fetisjkskor och uppseendeväckande klackar. Irina Bernebring berättar att hon lade ner mycket tid på att hitta rätt människor, som på ett intressant sätt kunde beskriva förhållandet de har till sina skor. Att de symboliserade olika subkulturer också var en hel del tur, berättar hon.

På redaktionen diskuterades det ingenting om förhållningssättet till de olika subkulturerna, inte vad Irina Bernebring minns. Men hon berättar att hon själv kände att hon ville undvika stereotyperna, även fast hon samtidigt var tvungen att ställa vissa frågor.

- Som betydelsen av sex angående fetisjkskor, skriver Irina Bernebring.

Hon tyckte det var intressant och spännande att göra intervjuerna och se hur mycket skorna faktiskt sa om en individ.

- Men framförallt gillade jag hur fetisjkskorna var mer som en persona, något som fick ske "efter arbetstid", eftersom det inte är lika socialt accepterat.

Hon tror verkligen att tidningarna påverkar och sätter normer, genom hur journalister väljer att gestalta och porträttera.

- När vi berättar om saker som befinner sig i sfären utanför det som är "normalt" måste vi därför vara försiktiga så att det inte blir ur ett "dömande" eller "titta här så konstigt"-perspektiv, skriver hon.

Själv har Irina Bernebring svårt att definiera om hon själv tillhör eller har tillhört en subkultur, men hon menar att alla väl egentligen är en del av någon form av subkultur.

Frida Karlsson

Foto: Martin Niklasson

Vem är det legitimt att snacka skit om?

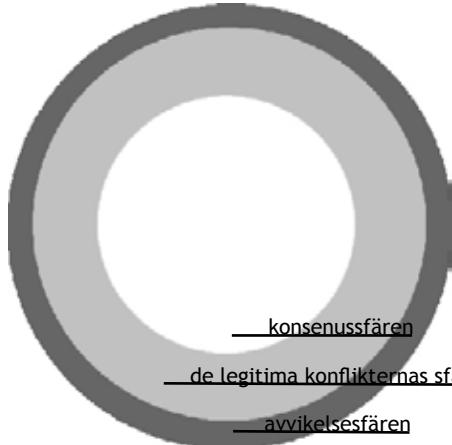
Vad som generellt ses som normalt eller onormalt märks tydligt i pressen. Monika Djerf-Pierre är medieforskare på institutet för journalistik medier och kommunikation vid Göteborgs Universitet och hon förklarar hur vi kan använda oss av sfärerna för att tolka varför det rapporteras mindre neutralt om vissa

Hon berättar att sfären för vad som i allmänhetens ögon kan anses vara normalt kallas konsensusfären. Utanför den ligger sfären för legitima konflikter. Och längst bort från normaliteten i konsensusfären, ligger avvikelsernas sfär. Något som befinner sig i avvikelsernas sfär kan man rapportera mycket mer ensidigt om utan att stöta på problem, att journalisten tar ställning i en fråga i avvikelserfären brukar heller inte ses som något problem. Om något befinner sig i de legitima konflikternas sfär måste man dock låta båda sidor få göra sig hörda. Om det befinner sig i konsensusfären så utgås det från att "alla" tycker på det viset och man kan därför som journalist även där låta bli att höra båda sidor.

- Men självklart är det kulturellt betingat med vad som ligger i vilken sfär, säger Monika Djerf-Pierre.

Forskningen kring sfärerna gäller främst hur olika fenomen rör sig inåt i sfärerna. Till exempel främlingsfientlighet har väldigt länge legat i avvikelserfären och därmed har journalister kunnat ta ställning klart mot och haft möjlighet att låta bli att höra båda sidor. Nu har främlingsfientligheten vandrat inåt i sfärerna och ligger numera i de legitima konflikternas sfär, vilket innebär att journalister i mycket högre grad måste höra båda sidor och rapportera mer neutralt om fenomenet.

Subkulturerna har innan legat i avvikelserfären, men i takt med att samhället

Monika Djerf-Pierre Foto: Per-Anders Hultin förändras så flyttas fenomenen i sfärerna. Men självklart finns det ett intresse från vissa rörelser att inte framställas som mainstream, menar Monika Djerf-Pierre. Men samtidigt kan en långsiktig opinionsbildning och politiskt arbete flytta ett fenomen inåt i sfärerna.

- Det flyttade miljörelsen från avvikelser till konsensus, berättar hon. Vad som ligger i vilken sfär påverkar hur medierna agerar väldigt mycket berättar Monika Djerf-Pierre.

Och media i sig påverkar mycket, framförallt tillsammans med andra aktörer.

- Man knyter inom medierna publik till sig genom att definiera vi-et, berättar Monika Djerf-Pierre.

Vad som är normalt och därmed också vad som är onormalt. Hon använder de senaste årens skolskjutningar som exempel, där media har framställt gärningsmännen som många olika subkulturer.

- Media kopplar ihop detaljer och bygger subkulturer som inte finns, säger hon.

Frida Karlsson

Hallå där! Yrsa Stenius

Allmänhetens pressombudsman, sedan 17:e september 2007.

Får ni in mycket anmälningar som rör subkulturer?

- Nej, det får vi inte. För det kan inte anmälas. Det går bara att anmäla om man är personligen berörd av något

som man uppfattar som negativt.

Kommer du ihåg någongång?

- När jag tänker efter, hade vi ett fall för ett par år sedan. Där det gällde invandrarbarn i Rinkeby. Det var speciellt ett barn vars mamma anmälde då hon ansåg att hennes barn var utpekade som, så att säga, ett barn som inte klarade sig i skolan och hade dåliga hemförhållanden.

Artikeln handlade om att en skola i Rinkeby var väldigt invandrarrikt och till artikeln hade man en bild på några barn och särskilt ett barn. Det fälldes också för att det såg ut som att man pekade ut ett barn som särskilt misslyckat. Vi tog upp det och det fälldes i opinionsnämnden.

Om du hade fått in den här typen av anmälningar, hur tror du att utgången skulle bli?

- Det kan man aldrig spekulera i eftersom i pressetiken så avgör man alltid från fall till fall. Varje ärende är helt sin egen historia, så jag kan inte säga hur det skulle gå i ett sånt fall.

Det är många som kommenterat till oss, i vår enkät, att de känner sig orättvist behandlade när de själva som individer figurerat i pressen. Tycker du att de skulle göra bra i att anmäla det till er?

- Ja det tycker jag att de ska göra. Vi kan absolut titta på det, men det måste gå att peka på att just de som individer har blivit omskrivna på ett tråkigt sätt.

Har du någonsin tillhört en subkultur?

- Jag är invandrare i alla fall, jag tillhör den finska minoriteten i Sverige.

Frida Karlsson

Visste du att...

...Skinheadskulturen har växt fram ifrån modskulturen och rudeboyskulturen, den var från början inte alls associerad med rasism. Musiken som de ursprungliga skinnskallarna lyssnade på var reggae och ska. Långt ifrån 90-talets svenska skinheads med vitmaktmusik, med andra ord.

...Sverok, Sveriges roll- och konfliktspeleförbund, är med sina 95 000 medlemmar ett av Sveriges största ungdomsförbund. De samlar rollspelare, konfliktspelare, datorspelare, brädspele, figurspelare, lajvare med mera från hela Sverige.

Källa: Wikipedia

Satanismord och kyrkbränning i blackmetalkulturens namn

Medierna fokuserar alltför ofta på det negativa, på det som säljer och tar inte sitt ansvar när det kommer till att skildra subkulturer. Det säger Thomas Bossius, fil doktor i musikvetenskap vid Göteborgs universitet.

Är kyrkobränder, mord och djuroffer verkligen synonymt med subkulturen black metal? Den bilden får man ofta i media, anser Thomas Bossius. Under åtta år, mellan 1995 och 2003 forskade Bossius i de två subkulturerna black metal och psykedelisk techno trance. Under den tiden tog han del av flertalet artiklar som berörde dessa kulturer och blev förvånad över vad som skrevs. Det stämde inte alls överens med det som framkom under hans egna intervjuer med kulturutövarna.

– Om man börjar med trancemusiken så är det väldigt mycket fokus på droger och att man anordnar olagliga fester, inte så många reportage som försöker täcka in helheten om vad den här kulturen handlar om, säger han.

De kulturutövare som Thomas Bossius intervjuade önskade en mer nyanserad bild i media, något som inte verkade helt enkelt att nå fram med.

– När jag intervjuade dem så ville de hellre prata om varför de anordnar olagliga fester och problemen med att få tillstånd till att anordna lagliga fester. Det är någonting som tidningarna borde ta upp, tycker Bossius.

Även black metal-anhängarna ansåg att mediebilderna inte var rättvis och att den saknade förankring i verkligheten. Thomas Bossius intervjuade en black metal-grupp som aktivt försökt påverka medierna genom att ställa upp på en intervju för att ge en mer korrekt bild av deras kultur.

– De ville försöka ge en annan bild av vilka de var och vad de sysslade med

men när tidningen kom ut så tyckte de ändå att det bara stod det gamla vanliga. Massa rövarhistorier om satanism och liknande, berättar Bossius.

Thomas Bossius upplever att kvällstidningarna är värst. Det är framförallt de och mindre, lokala tidningar som lyfter fram stora händelser som kyrkobränder och liknande och kopplar dem till kulturer.

– Jag har ju inte gjort någon systematisk undersökning men de händelser som jag tittade på blåstes framför allt upp av kvällstidningarna. De större dagstidningarna tonade ofta ner det hela eller lät helt enkelt bli att skriva om det.

”Hårdrockare har alltid anklagats för att vara djävulsdyrkare och satanister”

Det var just sådana artiklar som fick Thomas Bossius att intressera sig för kulturerna black metal och technotrance. Under mitten av 90-talet skrevs det mycket om dessa kulturer och en följetång i kvällspressen om satanistiska black metal-anhängare som brände kyrkor fångade Bossius intresse.

– Hårdrockare har alltid anklagats för att vara djävulsdyrkare och satanister, redan från början. I tidningarna så hävdade många själva att de var satanister och jag ville undersöka om det verkligen var på det sättet.

Bossius undersökning visade att det inte riktigt var så enkelt. Många av de intervjuade sa sig vara satanister men vad det innebar för dem varierade. Många ansåg att man helt enkelt behövde säga att man är satanist om man lyssnar på black metal men att det egentligen inte har någon större innebörd. Vissa menade

Thomas Bossius tycker att det är viktigt att lyssna på vad subkulturutövarna har att säga. Foto: Thomas Bossius

att de levde enligt en ateistisk livssyn.

– I kvällstidningarna hävdades det alla möjliga saker om djuroffer, människooffer och ondska, vilket hade ganska dålig förankring i verkligheten. Det var en väldigt dålig bild, nästan romantiserande av ungdomarna i den kulturen. Men det är väl för att sälja lösnummer. Mycket var överdrivet, tycker Bossius.

Thomas Bossius tror att samhället går miste om mycket genom att inte ta de här ungdomarna på allvar. Han ser en underliggande samhällskritik i kulturerna som borde diskuteras istället för att kastas bort på det sätt som görs idag. Förutom sin forskning om kulturerna black metal och technotrance så har Thomas Bossius medverkat i ett forskningsprojekt som handlade om ungdomar och droger och

Mannen på bilden har inget samband med artikeln.
Foto: Per-Anders Hultin

även där ser han en viss samhällskritik.

- Hos många ungdomar finns det tankar om att man vänder sig mot den rådande synen som samhället har. Det handlar inte bara om att man festar utan det kan finnas en samhällskritik invävd i det hela och det skulle kunna diskuteras i de stora dagstidningarna, tycker han.

Kyrkobränder, mord
och liknande som sker inom kulturer är ingenting som Thomas Bossius vill försvara men han tror att det ofta finns en tanke bakom och det kan vara värt att ta kultur-

utövarna på allvar och lyssna på varför de gör som de gör och hur de tänker.

- Mycket av den kritik som förs fram mot samhället, även av de mest extrema inom black metal-kulturen är saker som skulle kunna diskuteras och tas på allvar. Och likadant med droggkulturen, oavsett vad man själv tycker om droger så kan det finnas anledning att lyssna. Det handlar ju om en ung generation som håller

på att växa upp i samhället och som har åsikter om det och då förlorar man ju väldigt mycket på att bara fokusera på att det de gör är olagligt. Hittills har jag aldrig stött på någon subkultur som inte har något vettigt att komma med.

Bossius tror även att en missledande rapportering från media kan få stora

konsekvenser i samhället. Han tar ett exempel från 70-talet då ett mord omskrevs som "Punk-mordet" i många tidningar. Punknen började då för

många förknippas med våld, vilket hade väldigt lite att göra med vad punken i verkligheten stod för, anser Bossius. Han är rädd att denna typ av demonisering kan skapa en rädsla i samhället.

- Den typen av artiklar ställer till en massa problem och skapar en slags rädsla hos äldre generationer och andra som själva inte tillhör kulturen. Varje gång man ser någon som ser ut som en

hårdrockare eller en punkare så blir man rädd. Och det är ofta ganska onödigt.

Bossius tror att detta bidrar till att skapa fördomar i samhället och att dessa fördomar både kan användas i maktsyfte av vissa kulturutövare, som medvetet skulle utnyttja folks rädsla till att skrämmas men också bidra till ett större utanförskap.

- Om grupper som redan lever lite på marginalen får en sådan stämpel på sig och blir illa behandlade kan det resultera i att de drar sig ännu mer åt sidan och kanske blir ännu mer "extrema".

Thomas Bossius tycker att medierna har ett stort ansvar i denna utveckling. Ett ansvar som de inte riktigt lever upp till idag.

- Medierna räknas ju som den tredje statsmakten och det tas på väldigt stort allvar när det gäller ganska mycket, att göra kritiska reportage och granskande journalistik. Även när det gäller den här typen av kultur så borde man ta sitt ansvar och skapa en seriös debatt och ge nyanserad information.

Katharina Hedström

MÖRDAR

DE HADE KONTON PÅ INTERNETSIDAN HELGON.NET – DÖMDA FÖR MORD

Detta har hänt.

Onsdagen den 24:e februari 2010

Artiklar publiceras om en 21-årig kvinna som misstänks för mord på en 23-årig man i Jakobsberg. Direkt blir intresset stort för kvinnans medlemskap på olika internetsidor. Redan första dagen kan man läsa följande citat i Expressen: "Så sent som i söndags lade 21-åriga kvinnan upp våldsinspirerade bilder på sig själv på sin blogg. Hon har även poserat på bildbloggen med en stor förskärare."

Torsdagen den 25:e februari 2010

Expressen publicerar en artikel med rubriken MÖRDAR-SAJTEN i feta, svarta versaler. Artikeln publiceras med anledning att tre mördare, två dömda och en som endast är misstänkt för mord, varit aktiva på sidan helgon.net (numera helgon.se). En bild på helgons startside publiceras i artikeln tillsammans med följande citat: "Det är inte första gången som Helgon granskas av polisen. Expressen kan i dag avslöja att flera personer som dömts för

uppmärksammade mord varit medlemmar och aktiva på nätmötesplatsen." Artikeln är skriven av Magnus Hellberg och Daniel Siksjö.

Fredagen den 26:e februari 2010

Expressen publicerar en krönika om den 21-åriga kvinnan. Mycket handlar om henne som subkulturutövare och om hennes internetvanor. I bildtexten till bilden från häktesförhandlingarna där hennes ansikte är dolt under en filt, beskrivs hon som "gothkvinna". Det beskrivs att hon har rosa slingor i det blonda håret och att håret är rakat på sidorna. Hon beskrivs vidare som en välkänd profil på sidan helgon.se. Krönikören Lars Lindström beskriver att färgat hår, piercings och tatueringar är mycket vanligt i profiltbilderna.

Lars Lindström berättar att många på sidan Helgon är upprörda efter artikeln om "mördar-sajten" från torsdagen den 25:e februari. Han berättar att debattforumet fylldes med inlägg från personer som

kände sig utpekade för att de är medlemmar på Helgon.

Söndagen den 28:e februari 2010

Under avdelningen Läsarnas Expressen skriver Expressens kvalitetsredaktör Irina Halling en text där hon försvarar artikeln med rubriken MÖRDAR-SAJTEN. Hon förklarar att de valt vinkeln eftersom de två mördarna och den misstänkte mördarens gemensamma nämnare var mötesplatsen Helgon. Irina Halling försvarar ordvalet i rubriken men avslutar med att skriva:

"Helgon.se beskriver sig själv som en mötesplats för människor med alternativa kläd- och musikstilar som synt-hare, gothare, hårdrockare, punkare och närliggande stilar. Sajten har 100 000 medlemmar. Den övervägande majoriteten är naturligtvis inte potentiella brottslingar." skriver Irina Halling, Expressens kvalitetsredaktör

-SAJTEN

Halsen var uppskuren – kvinnan häktas i dag

Den 24-åriga småbarnspappan låg blodig på badrumsgolvet – med uppskuren hals.

I dag kommer åklagaren att begära den 21-åriga kvinnan häktad för mordet.

Det var 21-åringens pappa som möttes av mardrömssynen i dotterns lägenhet i måndags kväll.

Han ringde genast till polisen och berättade att han misstänkte att en man låg död i lägenheten.

– När polisen kom dit greps hon på platsen, säger åklagaren Katarina Bergqvist.

"Han var väldigt snäll"

Den 24-åriga småbarnspappan bodde tidigare i en mindre stad i Norrland. Han flyttade till Stockholm för att försöka få ordning på sitt liv.

– Han hade det lite svårt men om jag ska säga en sak om honom så var det att han var väldigt snäll, säger en kompis.

24-åringen som blev pappa för fyra år sedan jobbade tidigare på ett kafé och spelade gitarr på fritiden.

– Det känns helt stannat att han skulle drabbas av det här, säger en vän.

Förhördes i går igen

Den 21-åriga kvinnan förhördes i går kväll på nytt av polisen.

Utfrågningen pågick i en dryg timme och när förhöret var över stannade åklagaren Katarina Bergqvist sitt beslut.

"Hade urflippad snål"

I dag kommer den unga kvinnan att begäras häktad för mord alternativt dråp.

– Hon hade en urflippad ställ och var lite galen. Hon var en pojktjej som gillade att slänga käft – men hon var snäll och jag tror inte att hon kan ha mördat någon, säger hennes vän.

Daniel Siksij
daniel.siksij@expressen.se

FAKTA 21-åriga kvinnan

I dag kommer den 21-åriga kvinnan att begäras häktad för mord, alternativt dråp. Hon är enbart för att ha sluffat halsen av sin vän, en småbarnspappa från Norrland. På kvällen på Helgon stötte hon på blodiga spår, matt hår och glasögon. På kvällen på Helgon stötte hon: "Jag tar motvagnen och gör om till bilen av hans vidriga skoter" och "Om jag bara hade ett svärd. Är du någon snål, börja till slut och slå mig en efter en. Halsen öppnar sig och jag ser hur de blåa språren ut. Mod är dens om i skiliga halsen."

Vänd blad för att läsa om helgon.se och Expressens olika syn på artikelserien.

Lösa samband

En människa blir mördad. Den misstänkte mördaren är medlem på internet-communityt helgon.se. Det har även två tidigare dömda mördare varit. En koppling som får Expressen att sätta etiketten Mördar-sajten. Användarna som till stor del klassar sig som tillhörande till någon subkultur känner sig utpekade och generaliserade.

Foto: P-A Hultin

Journalisterna Daniel Siksjö och Magnus Hellberg skrev artikeln som fick rubriken Mördarsajten. En artikel som rörde upp starka känslor hos medlemmarna på helgon.se. Medlemmarna kände sig utpekade för sin alternativa stil. Daniel Siksjö berättar att diskussioner om subkulturer kommer upp på redaktionen när de ska skriva om en subkultur.

- Men det är inte en diskussion som kommer upp "out of the blue", säger han.

Något mer ingående om det specifika fallet vill inte Daniel Siksjö gå in på.

- Ja det är ju jag och Magnus Hellberg som skrivit artikeln men det är ju ändå, allt som vi skriver slussas uppåt så det är bättre om du bollar de grejerna med cheferna.

Subkult försöker nå Magnus Hellberg och ansvarig nyhetschef, Magnus Alselind. Dock utan resultat.

Söndagen den 28:e februari publicerade Expressen en kort krönika av Irina Halling där kritiken mot artikeln bemöts. Hon är kvalitetsredaktör på tidningen och har ansvar för fakta, språk, journalistiska arbetsmetoder och dylikt. Hon anser att det fanns ett underlag för skrivandet av artikeln. Hon säger att reportrarna inte har någon påverkan på hur stor plats något får i tidningen eller vad rubriken kommer att bli, där är det nyhetschefen som är ansvarig. Hon förklarar om valet att vinkla på sajten helgon.se:

- Vad vi tyckte, det är att det är väldigt många profilmått där som är våldsamma och det finns ett språk där som är hårt från vissa av deltagarna.

Men självklart är de allra flesta vanliga ungdomar som tycker om den sortens kultur och den sortens musik, säger hon.

De väldigt många profilmått som är våldsamma lyser med sin frånvaro när

Subkult tittar på de senaste 100 inloggade medlemmarna. Det mest våldsamma var ett svärd i samband med en medeltida kostym.

Irina Halling menar att de flesta på sajten inte är mördare, men poängterar att deras reporter hittade flera fall. Personerna reportern fann hade även lagt ut hot om att mörda på sidan.

Irina Halling undrar varför inte andra ur gemenskapen och andra deltagare på sidan reagerar på den här typen av hot, som hon menar kan vara nödrop. Framförallt undrar hon varför inte de som har hand om sidan reagerar.

- Det här var ju väldigt tuffa bilder och tuffa hot.

Hot och bilder som Mohammed Al-Hashimi, ansvarig webbadministratör sedan augusti 2009 på helgon.se säger inte existerade i alla fall inte kring det senaste fallet.

- Vi har gått igenom den här personens meddelandehistorik och det har inte förekommit något sånt där. Vi har även lämnat allt till polisen som inte heller fann något, säger han.

Irina Halling berättar att de tar del av polisutredningar och att det var så de började intressera sig för sidan. Hon säger att polisen använder sajten när de gör vissa spaningar. Men det var inte bara därför de valde att skriva om det. Hon säger att de skriver om det finns en nyhet att berätta.

- Och här fanns det ett samband eftersom flera morddömda personer och en mordmisstänkt person hade lagt ut våldsamma bilder, med knivar i flera fall, och lagt ut hot. Den gemensamma nämnaren för dem som även polisen såg var den

här sajten helgon.se, säger hon.

Hon säger vidare att de vill kunna skriva om samband de ser och det är det de har gjort, menar hon.

Mohammed Al-Hashimi berättar en annan historia.

- Vi tillåter ju inte ens bilder som innehåller blod. Inget våld, inget pornografiskt, inget sånt över huvud taget, säger Mohammed Al-Hashimi och fortsätter: Vi tar bort successivt, vi kan ju inte gå igenom alla gamla bilder direkt, det är en lång process.

Till sin hjälp har han ett 50-tal användare som arbetar för att motverka vålds- och sexkopplingar i användarnas material på sajten. Sambandet helgon.se är enligt Mohammed Al-Hashimi inte något konstigt.

- Vi har nästan 104 000 medlemmar, det är väl självklart att några utav dem kommer att begå något väldigt tråkigt brott, säger han och nämner att om man skall hänga ut en community som samband så behöver man göra det med alla möjliga samband som till exempel facebook eller till och med Hotmail.

Användare på helgon.se var märkbart upprörda efter artikeln i Expressen, forumtrådar startades där artikeln diskuterades och Mohammed Al-Hashimi fick kritik då användarna trodde att det var hans ord som kom fram i artikeln.

- De blev jätteförbannade. Många var förvånade de visste inte ens att helgon var associerat med något sånt där, de trodde det var associerat med festivaler och alternativ musik, en användare skrev "Är jag en mördare, jag är ju bara 16 år", säger han.

Irina Halling tycker att det är tråkigt att andra medlemmar på sidan känner sig utpekade.

Hon menar att de skriver utifrån fallen de upptäckt och inte utifrån att alla användare har skumma syften. Hon säger att det är bra för föräldrar att ta del av den här typen av information. Hon tycker att det är viktigt för föräldrarna att veta vilken typ av sidor deras barn besöker på internet. Men hon skulle inte avråda föräldrar att låta barnen ha konton på helgon.se.

- Sedan har de som har hand om sajten ett ansvar att hålla den ren från vissa avarter, menar hon.

Hon menar att föräldrar och syskon ska hålla reda på vart barnen rör sig på internet och ha lite koll. Och se vilka kulturer barnen och ungdomarna rör sig i.

- Någon slags fråga i luften är; är det en tillåtande kultur där, att gå ut med hot att döda eller är det något som de försöker rensa sajten ifrån?

Expressen fick en hel del reaktioner efter artikeln MÖRDAR-SAJTEN. De flesta reaktioner var från medlemmar på helgon.se och andra som kände sig träffade

av grupperna som gestaltades i artikeln, berättar Irina Halling. Hon berättar att bara något enstaka klagomejl nådde Expressen. Snarare har de märkt av reaktionerna via olika sociala medier som till exempel Twitter. Hon poängterar att det inte var deras vanliga läsare, ur den breda gruppen som kom med klagomål.

- Som kvalitetsredaktör så fick jag några av de här klagomålen och då tycker jag ändå att jag kan stå för de rubrikval och det vi skrev, i det här fallet. Men jag kan också förstå att helt vanliga ungdomar som deltar i den här communityn tycker att vi valde fel rubrik. Jag har förståelse för det, men jag tycker inte att vi gjorde fel. Jag tycker att vi måste kunna skriva om detta, säger hon.

Irina Halling oroas av att den typen av sajtmedlemmar som figurerar i artikeln. Hon menar att sajten är väldigt bred och omfattar väldigt många subkulturer, men att våldskildringarna, hoten och våldsbilderna är en slags avart. Hon säger att anhöriga eller kompisar till de som skriver eller lägger upp sådant måste reagera. Hon menar även att det ligger på de sajtansvariga att reagera på sådant. Något som de sajtansvariga gör kontinuerligt.

- Jag sitter och modererar innehållet hela tiden, till och med på förfester sitter jag och jobbar, säger Mohammed Al-Hashimi. Men att användarnas material bryter mot användarvillkoren då och då är inte något som är unikt för helgon.se.

- Jag var med i uppbyggnaden av internet-communityt Nattstad.se och där var det också problem med en massa abuse-ärenden och folk som betedde sig illa. Jag skulle inte vara förvånad om någon av användarna har utsatt någon annan för våldtäkt, men det betyder ju inte att hela sajten skall hängas ut för det, säger Mohammed Al-Hashimi.

Helgon.se har försökt kontakta Expressen för att få någon slags rättelse, men utan någon form av respons. Mohammed Al-Hashimi vittnar inte bara om att användarna känner sig felaktigt behandlade. Varumärket helgon.se är även skadat.

- Expressen var ute efter att få någon slags syndabock för det här och den syndabocken blev oss. Vi har tappat annonsörer, det är ju ingen annonsör som vill bli förknippad med mördarsidan eller sidan för det svarta folket.

Mohammed Al-Hashimi kan förstå att helgon.se skrämmer folk som inte är vana med alternativa stilar.

- Vi har användare som är rockare, du har aldrig sett Alice Cooper eller Iron Maiden med en rosa tröja så vi måste hålla oss på den nivån. Vi måste hålla det mörkt och stilrent precis som rock är.

Foto: Frida Karlsson

Foto: Frida Karlsson

Foto: P-A Hultin

Frida Karlsson &
Per-Anders Hultin

Hiphopkrönikor, missförstånd & en allmänt kass kvinnoosyn

Om man skall problematisera kring hiphop gäller det att man kan sin sak, inte har sakfel och inte drar för grova generaliseringar. Annars förs diskussionen om journalistiken istället för problematiken.

Annah Björk och Mikael Nestius, två journalister som hösten 2008 jobbade på gratistidningen City fick efter två krönikor om hiphopens moral motstå kraftiga protester och deras syfte med texterna kom i skymundan.

De blev kallade rasister, idioter, sjukt pinsamma och allmänt tröga. Cirka ett och ett halvt år senare skulle en av journalisterna, Mikael Nestius, definitivt skriva sin krönika på samma sätt.

- Ja ja ja, den skulle jag lätt skriva! Annahs krönika i sig innehöll liksom en del som tyvärr var fel, där förenklingarna gick lite väl långt.

Kritiken mot Annah Björks krönika med rubriken "Dags att reagera mot hiphopens sneda ideal" och Mikael Nestius som skrev en krönika som försvarade den föregående frångick deras syfte. Att belysa en problematik inom hiphopkulturen. En problematik som berör våld och en dålig kvinnoosyn.

Kritiken, som kom från såväl etablerade artister inom genren som bloggare och journalister, fokuserade till stor del på sakfel i Annah Björks krönika. I inledningen syftade hon på två händelser. Den första var en utredning av en misstänkt våldtäkt i anknytning till en spelning med Ken Ring. Fredrik "Big Fred" Ed-dari, hiphop-artist, komiker och läkarstudent skrev i en krönika på Newsmill.se: "Enligt svensk lag ska man anses vara

oskyldig till motsatsen bevisats. Och den berömda motsatsen har bevisats. Åklagaren i fallet har lagt ner alla misstankar mot artisten och denne är således helt oskyldig. Men inte enligt Annah Björk."

Ett faktum som Annah Björk visste om.
- Det visste jag. Det står ingenting om att han är misstänkt. Jag skrev att han "var med då en 15-årig flicka våldtogs i hans backstagerum". Jag utgår från att de misstänkte våldtäktsmannen ingår i hiphopartistens crew, eftersom han befann sig backstage en halvtimme innan giget, säger hon i en intervju på dygnetrunn.se.

Det andra exemplet som Annah Björk använde för att påvisa hiphopens dåliga kvinnoideal var reggaeartisten Daniel "Papa Dee" Wahlgrens misshandel av sin fru och hon kopplade ihop honom med hiphop, något som ledde till att Annah blev kallad för rasist. Journalisten Johan Wirfält skriver på magasinet Rodeos hemsida "Det enda de två artister Annah Björk syftar på har gemensamt är alltså, förutom att de är svenskar, att de har mörkare hud än hon. Så, snälla Annah, varför skriver du inte vad du menar? Typ "Det är ingen slump att de är negrer"?"

Mikael Nestius som vid tiden var chefredaktör på City ställde sig i försvarsposition och ville att debatten skulle frångå de felaktigheter som fanns i Annahs krönika och fokusera på sakfrågan. Men

sakfrågan försvann till stor del. Nästan ett och ett halvt år efter dramatiken utspelade sig frågor vi Mikael Nestius varför han tror att reaktionerna blev så starka.

- För det första så hade Annah uppenbarligen ett fel i sin krönika. Och sen är det ju så att hiphop alltid har varit en kultur eller en företeelse i vårt samhälle som varit en underdog, alltså inte riktigt rumsren generellt sett och därför blir den ofta utsatt för ganska hård kritik, säger han.

Mikael Nestius tror att hiphoparna kände sig extremt hårt angripna och att då det fanns en del fel i artikeln så passade de på att slå tillbaka ganska hårt.

- Det kan jag tycka är lite synd istället för att diskutera den del som de facto är ett problem, säger Mikael Nestius.

Problemet med dålig kvinnoosyn var något som många av kritikerna gärna skulle diskuterat, om problematiken framställs utan fel.

"Poängen är att den som startar en diskussion av den här karaktären måste se till att den börjar sakligt." skriver journalisten Axel Björklund på Dagens nyheters blogg På stan.

Att delar av hiphopkulturen har en dålig kvinnoosyn är något som är svårt att sticka under stolen med. Men att försöka starta en diskussion med sakfel fick i det närmsta omvänd effekt. Annah Björk

Har hiphop en dålig kvinnsyn?

Axel Björklund, Nyhets- och nöjeschef, DN Kultur.
- Ja, stora delar av hiphopkulturen präglas av dålig kvinnsyn. Men Björks text landade - på grund av den bristande kunskapen - nästintill i rasism.

Illustration: P-A Hultin

Matilda Sjöström, Sångerska i pop-bandet Steget och Klubbarrangör

- Jämställdhet finns inte inom musikbranschen, dålig kvinnsyn finns inom rocken, countryn, housen med mer. Det är bara indiepop och punk som har en bra kvinnsyn.

Foto: Tammy Karlsson

Adam Lövgren, arrangör av hiphopklubben Scratch i 8 år
- Delar av hiphopkulturen har en dålig kvinnsyn. Den mesta hiphopen har ju inte en dålig kvinnsyn. Det är rötäggen som syns, som sticker ut, så är det ju alltid.

Foto: Adam Lövgren

berättar i en intervju på dygnetrunt.se att hon inte trodde att det skulle provocera att dra likhetstecken mellan en musikgenre och en sexvåldshandling, hon trodde att hon "slog in lite väl öppna dörrar". Kritiken hon fick motstå ger hon inget för.

- Verkligen inte. Jag är förvånad... eller ja, chockad över påhopp. Jag skulle inte publicera en krönika jag inte trodde på, säger hon till dygnetrunt.se.

Kritiken mot Mikael Nestius var inte långt ifrån den kritik som Annah Björk fick utstå. Hans roll som chefsredaktör fick kritikerna att vilja ha ett avståndstagande på grund av saken som fanns i Annah Björks krönika. Avsaknaden av ett klart avståndstagande fick hans försök att lyfta fram en problematik att falla platt. Även Mikael Nestius tycker inte att någon av kritikerna fick var skäligen.

- Det är klart att man kan tycka att jag skulle säga att det där var jättefel. Men jag tyckte ändå att vi gick ut med att det fanns en del i krönikan som inte var helt lyckat men sen försökte vi ändå föra över diskussionen på sakfrågan.

Per-Anders Hultin

Fotnot: Subkult har sökt Annah Björk för en kommentar under två veckors tid men utan lycka.

"Stäng av det där jävla negerdunket"

Moralpanik är något som de flesta subkulturer har fått stå ut med. Men när blir en subkultur allmänt accepterad? Det nya och okända som ungdomarna sysslar med skrämmer.

Elvis höfter fick inte visas i TV, alldeles för sexuellt! De välklädda gossarna i Beatles väckte oförstånd hos den äldre generationen och var något anskrämligt oväsen. Detta har jag fått berättat till mig av min far. Men 1994 så står samma man som på 60- och 70-talet kände sig orättvist behandlad av sina föräldrar och skriker på sin son, "Stäng av det där jävla negerdunket, det är bara pundare som lyssnar på det" ur högtalarna i mitt pojkrum strömmade Tag Teams låt Whoomp there it is. I mina nedhasade allt för stora byxor blev jag förbannad. Min far var inte ensam om sin tro att hiphop var något av ondo. Det var inte en ny kultur, bara för honom. I själva verket hade hiphopen börjat bredda ut sig för drygt 15 år sedan.

Ett av mina favoritklipp på youtube är från programmet Svar direkt som sändes 1984. En märkbart upprörd Siewert Öholm leder programmet och man får bilden av att hårdrocken, främst bandet W.A.S.P., är något ont, röster från folk på stan vittnar om att hårdrock "är rent ruskiga saker". Programmet avslutas med en en dikt utformad som en bön, "Gud som haver barnen kär se till mig som tretton är och som vart på rockkonsert..." Om det skulle varit idag så skulle jag satt skrattet i halsen, men det var 26 år sedan så jag skrattar åt den moralpanik som spelas upp framför mina ögon. Sedan klickar jag vidare på youtube och ser Elvis och Beatles hyllas som genier. Jag fastnar när jag kommer till ett klipp där Magnus Rosén, före detta basist i power metal-bandet Hammerfall, spelar med Göteborgs-symfonikerna. Vid ett fullsmockat Götaplatsen i Göteborg står en långhårig man med svart basgitarr och spelar musik med det förnämsa som finrummet inom musik har att erbjuda. Magnus Rosén kanske

aldrig vart lika extrem i sin stil som Blackie Lawless från W.A.S.P men de är bägge framstående inom hårdrock. Klippet är från 2006, 22 år efter Svar direkt.

Så det tar tid för att förflyttas från skamvrån. Textraden "666, the number of the beast" har ekat från ett fullsatt Ullevi ett flertal gånger de senaste tio åren utan någon märkbar motreaktion från moralens väktare. Frågar jag min mormor så tror jag hon inte uppskattar utvecklingen, men jag omfamnar den. Jay-z, en gigant inom hiphop blir intervjuad av Skavlan på bästa sändningstid i SVT. Så även hiphopen har fått en del av finrummet. Det gemensamma med hiphop och hårdrock är att de knappt kan räknas som subkulturer längre, snarare gigantiska pengamaskiner. Grenar av de bägge kulturerna står dock kvar i skuggan och väcker fortfarande frågor om moral i medier världen över.

Om det är pengar som styr inkubationstiden för subkulturerna vet jag inte. Jag kan bara hoppas att jag inte står där och skriker på mina barns musik och blir oroad över textraden. Jag hoppas jag kan se det för vad det oftast är, en konstform. Precis som litterära verk är även musik eller aktivitetsbaserade subkulturer någon form av konst. Och farsan, han gillar fortfarande inte hiphop men nu vet han att det inte bara är pundare som lyssnar på det.

Per-Anders Hultin

Ove Sernhede försvarar de utsatta

Media tar inte sitt ansvar och är alldeles för intresserade av att skriva det folk vill läsa. Det anser Ove Sernhede som arbetat länge med ungdomar och ungdomskulturer och tycker att medias rapportering ofta är missvisande.

– Hiphop förknippas alltför ofta med gängkriminalitet i media.

”Kvällstidningarna är ju helt hopplösa. De borde förbjudas!”

Ove Sernhede har arbetat med forskning kring ungdom, kultur och samhälle sedan början av 80-talet. Under den tiden har han spenderat mycket tid ute på fältet och skaffat sig personliga erfarenheter. 1995 doktorerade han vid institutionen för socialt arbete. Sernhede anser att media spelar en central roll när det kommer till subkulturer.

– Medierna är i allra högsta grad med och skapar subkulturer. De olika kulturernas stiluttryck blir mer signifikanta genom medias sätt att prata om dem än vad ungdomarna själva tyckte från början. Mediernas bild ger även en förväntan på kulturen, som till viss del kan bli själv-uppfyllande, säger Ove Sernhede.

Hans kontor ligger i Hammarkullen och han är mycket engagerad i förortens problematik, en problematik som enligt honom till stor del är skapad av samhället.

– Det är en jävligt skev bild som ges, detta är inga slumområden. Visst, det finns problem men det finns också massa resurser.

Även i detta avseende anser han att medierna spelar en mycket stor roll och på många sätt medverkar i processen att demonisera förorten. Många ungdomar som Ove Sernhede mött känner sig inte som en del i det svenska samhället, trots att de är födda i Sverige. När de inte kan identifiera sig med Sverige, men inte heller med föräldrarnas utländska natio-

nalitet uppstår ett behov av att finna en annan identitet.

– De känner sig som tredje världen i första världen, som de själva uttrycker sig. Hiphopen blir för många en tillhörighet, en identitet som förenar dem med utstötta grupper runt hela världen, berättar Sernhede.

Han beskriver hiphopen som en kultur som för många uttrycker ett utanförskap, en slags icketillhörighet. Den är en motståndskultur till samhället för de som saknar tillhörighet.

Sernhede tycker att bilden av hiphop kan variera i media. Ibland förknippas hiphopen med förorten och gängkriminalitet, ibland är det något som finns på svensktoppen. Han berättar att många förortsungdomar som han talat med inte uppskattar den bild som medierna ger.

– Många ungdomar här blir sura över medias rapportering. De porträtteras ofta som kriminella, berättar han.

Han anser att media borde ha ett ansvar i dessa frågor, men att ett sådant ansvar inte tas. Och det finns en stor skillnad mellan morgonpress och kvällspress, både när det gäller hur förorten och hiphopkulturen porträtteras, enligt Sernhede.

– Kvällstidningarna är ju helt hopplösa. De borde förbjudas!

Han tror att den bakomliggande anledningen till att medierapporteringen ser ut som den gör handlar om att skilja vi från dem.

– Man vill gärna bekräfta sin egen livs-

stil genom att lyfta upp andra livsstilar som felaktiga, säger han.

Ove Sernhede ser likheter med rapporteringen om narkotika och hänvisar till boken *Den goda fienden*, skriven av den norska sociologen Nils Christie, som handlar om just narkotikarapportering. Författaren menar, enligt Sernhede, att samhällsklimatet och medierna tillhör den ”normala” kulturen och har ett behov av att bekräfta sin egen livsstil genom att måla upp andra grupper som konstiga, farliga och märkliga. Ett sätt att göra det är att konstruera sociala problem som markerar något slags annorlunda-skap. Narkotika tas som ett exempel.

– Narkotikaproblemet är egentligen ett väldigt marginellt problem om man tittar på vad det kostar samhället jämfört med alkoholen som kostar ofantligt mycket mer i sjukvårdskostnader, säger Sernhede.

Han håller med författaren Nils Christie om att det hade en symbolisk funktion att göra narkotikan till ett problem.

– Man gjorde den till en fiende för om man har en fiende så kan man hålla ihop den egna hären, säger han.

Förorten och hiphopkulturen får idag utstå en liknande demonisering, enligt Sernhede och han anser att medierna borde bli mycket bättre på att diskutera vilket ansvar de har.

Katharina Hedström

If I say hip you say?

Hiphopkulturen framstår mer positivt i morgonpressen än i kvällspressen. Kulturutövarna själva får sällan komma till tals.

Aftonbladet och Expressen skildrar hiphopkulturen mer negativt än övriga undersökta tidningar. I Aftonbladet var en femtedel av artiklarna negativa och hälften så många positiva. De allra flesta var dock neutrala. Expressens artiklar var i lika stor utsträckning positiva som negativa medan de större dagstidningarna GP, SvD och Sydsvenskan hade övervägande positiva artiklar som berörde hiphop. De flesta artiklar där hiphopkulturen förekom handlade endast indirekt om själva kulturen, huvudfokus låg ofta på något annat. Och hiphoppare själva visar ett missnöje med medias bevakning.

- Stereotypa föreställningar

ligger till grund för definitionen av hiphopkulturen inom det mediala utrymmet, säger en utövare i vår webbenkät som lades ut på hiphopsajten whoa.com.

- En uppenbart sensationspräglad skildring ges i sammanhang med negativa undertoner, fortsätter hiphopparen.

Kulturutövarna själva får sällan komma till tals i de artiklar som berör kulturen. I endast hälften av de artiklar där hiphopkulturen står i fokus får utövarna komma till tals.

GP hade flest artiklar där hiphopkulturen förekom, 74 stycken under ett års tid. Därefter kommer Sydsvenskan med 48 artiklar och SvD med 46 artiklar.

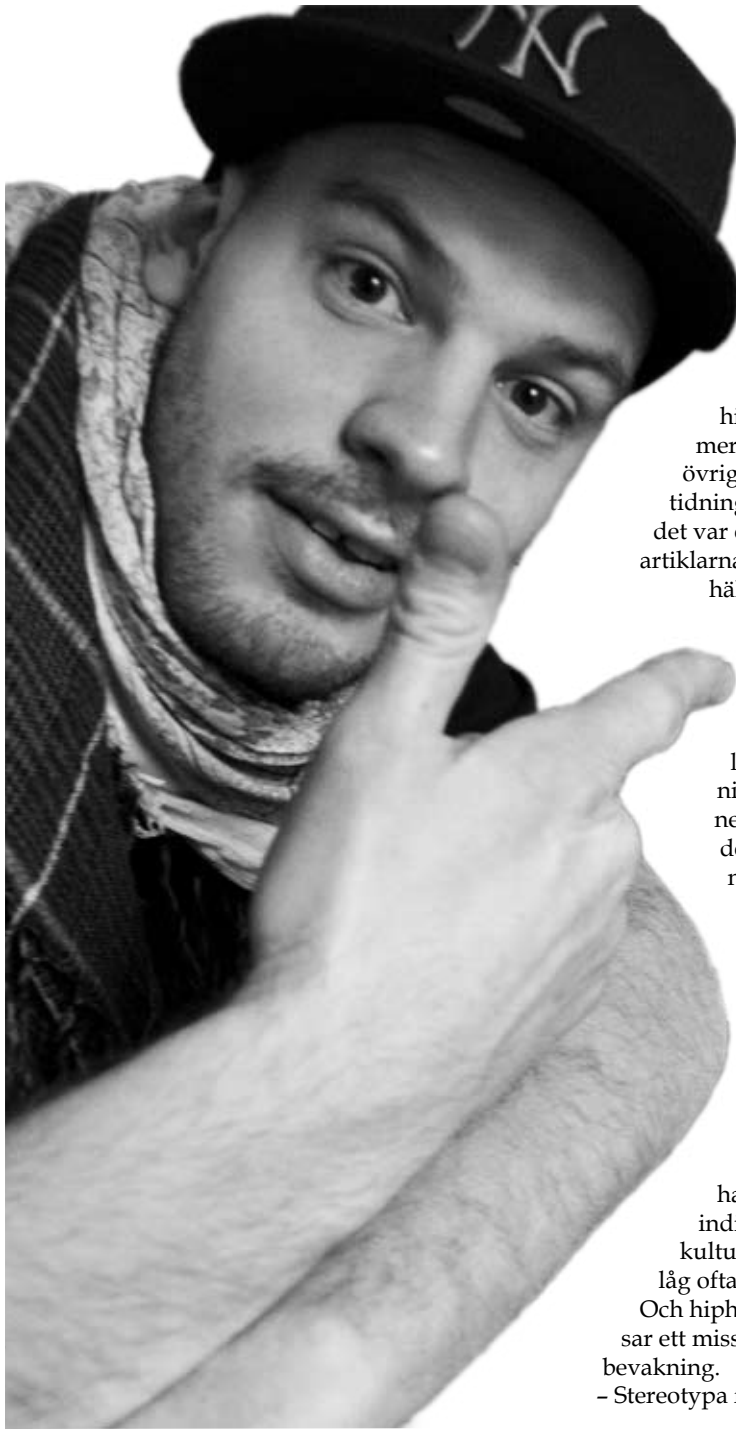
Fler röster om hiphop i media:

- Generalisering är ett nyckelord vi kommer till beskrivandet av subkulturer. (Hiphop)

- Generellt vill jag inte skylla på pressen utan utövarna. Inom min subkultur finns det gott om utövare som vill att den generella bilden ska gälla, vilket medför att ett par rötägg förstör för hela korgen. Givetvis är det pressens fel att de väljer att skriva om/intervjua just dessa. (Hiphop)

- Jag kan se samband mellan 60-talets rock och hiphop i dagsläget. Det är mer eller mindre den populäraste genre man kan hitta idag och syns överallt men utövarna är oftast stereotypiserade som knarkare och "up to no good". (Hiphoppare)

Katharina Hedström

Hallå där! Bodil Sundvall

Frilansjournalist boende i Kålltorp, Göteborg. 54 år gammal och långt ifrån en skejtare. Men trots att hon inte är delaktig i kulturen så porträtterade hon skatekulturen träffsäkert i två artiklar det gångna året.

Hur gick du tillväga för att vara så träffsäker?

- Jag pratade med lite äldre skatere på Area 51 (inomhus-skatehall i Göteborg reds anm.) och lånade lite böcker på biblioteket.

Har du jobbat på några andra jobb som berör subkulturer?

- Jag hade en idé om att porträttera flera subkulturer utifrån en specifik företeelse. Men det är väldigt svårt. Man måste lägga ner så mycket jobb för att förstå alla kulturer. Det blir inte ekonomiskt

hållbart att sätta sig in så mycket.

Kan det vara känsligt att porträttera subkulturer?

- Jag skulle inte säga känsligt, snarare svårt.

Vad ska man tänka på när man porträtterar subkulturer?

- Subkulturer är otroligt intressant men det är svårt att porträttera subkulturer. Varje subkultur är inte entydig utan den spretar ut i flera undersubkulturer. Den tolkas olika av varje skejtare, hårdrockare, punkare eller vad det än är.

Har du några tips på hur man skall gå tillväga för att porträttera subkulturer?

- Nej inte direkt. Om jag skulle få ett större uppdrag skulle jag prata med så många kulturutövare som möjligt.

Per-Anders Hultin

Foto: Bodil Sundvall

Hårdrockarna upprörda över medias rapportering

Många ungdomar anser att media ger en snedvriden bild av hårdrockskulturen. Subkulturs undersökning visar att hårdrockskulturen oftast skildras positivt eller neutralt i svensk dagspress men att kvällspressen är mer negativa än morgonpressen.

– Antingen är svenska hårdrockare världskända musiker och går hem i körslag och julbordsshower, eller så är de mördande ungdomar som dyrkar satan.

Det säger en av ungdomarna som ställt upp i enkätundersökningen som vi lagt ut på webbsajterna helgon.se och whoa.nu. Och missnöjet bland ungdomarna är stort. De flesta anser sig helt felaktigt porträtterade av svenska medier och tycker att fördomar får alltför stor plats.

Efter att ha undersökt svensk storstadspress samt svensk kvällspress under 365 dagar mellan 10 mars 2009 och samma datum ett år senare tyder resultaten på att ungdomarna har visst fog för sitt missnöje. I alla fall när det gäller kvällstidningarna. Men generellt framstår hårdrockskulturen på ett övervägande positivt sätt i svensk dagspress.

Av de artiklar som handlade om hårdrockskulturen var en tredjedel positiva och endast en sjättedel negativa, alltså hälften så många. Men det är siffror som gäller för de sex undersökta tidningarna tillsammans. Tittar man närmare på de olika tidningarna utmärker sig kvällstidningarna. Aftonbladet och Expressen hade fler negativa artiklar än vad morgontidningarna hade. En femtedel av kvällspressens artiklar skildrade hårdrockskulturen negativt, vilket är dubbelt så mycket som hos morgonpressen. I

ett annat avseende skiljer sig de båda kvällstidningarna åt kraftigt. Expressen hade betydligt fler positiva artiklar än vad Aftonbladet hade och var även den tidning av de sex undersökta som hade minst antal neutrala artiklar.

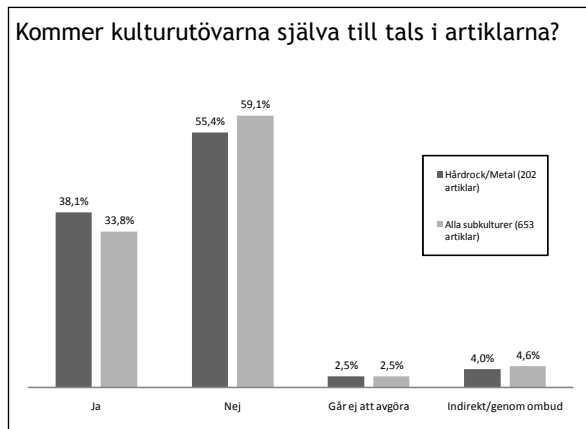
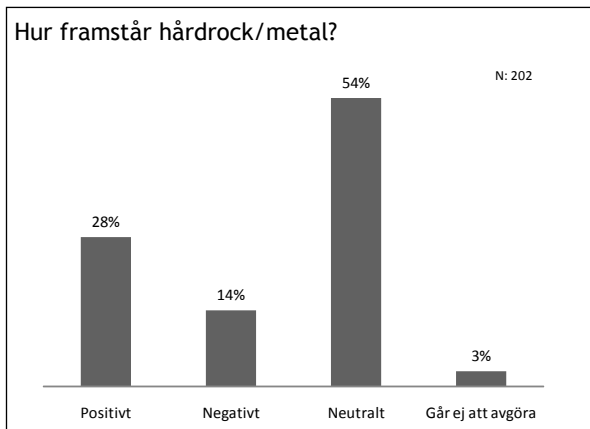
I vilka sammanhang förekommer då hårdrockare? Det skiljer sig från tidning till tidning men den som i flest artiklar skildrar hårdrockskulturen i ett positivt sammanhang var Göteborgs-Posten, vilket sker i 60 procent av artiklarna.

– Jag tycker ofta att man beskrivs som någon annan och inte som en del av den svenska befolkningen, uppger en annan hårdrocksanhängare i vår enkät.

De artiklar som på ett direkt sätt handlade om hårdrockskulturen, till skillnad från de där kulturen förekom men inte stod i fokus, var en klar minoritet. I dessa fick sällan kulturutövarna själva komma till tals. I hälften av artiklarna fick utövarna inte komma till tals överhuvudtaget, vilket även gäller för de artiklar där subkulturen endast står indirekt i fokus. Även där kom subkulturutövarna till tals endast i hälften av artiklarna.

Även så kallade "ravare" upplever att deras kultur skildras orättvist och att drogerna får alltför stor plats i media.

Katharina Hedström

Stor skillnad mellan subkulturer

Gothare skildras mer negativt än hiphoppare. Skillnaden i medias rapportering av subkulturer är stor och de äldre kulturutövarna får oftare komma till tals än de yngre.

Gothare och emos skildras oftare negativt än positivt i svensk dagspress, både i artiklar där huvudfokus ligger på subkulturen och i de där kulturen endast står indirekt i fokus. Lajvare framstod lika ofta positivt som negativt.

- Lajvare brukar sällan vara omskrivna i positiva bemärkelser, som de teaterintresserade improvisatörer de är, säger en lajvare i vår webbenkät som lades ut på internetsajten helgon.se.

De övriga subkulturerna framstår oftare positivt än negativt. På topp ligger synehare, punkare och skejtare, vilka framstod på ett positivt sätt i över hälften av

de artiklar som handlade om deras subkultur. Hårdrock och hiphop framstod positivt i en tredjedel av artiklarna, vilket i båda fallen är dubbelt så många artiklar jämfört med de som ger en negativ bild av kulturen.

”Tidningarna ger en bild av att alla som är annorlunda klädda är ”emos”, mår dåligt och skär sig, vilket inte är sant”

- Dagspress har trots allt som uppgift att sälja. De har knappast något intresse av att ge en rättvis bild av en subkultur, säger en annan kulturutövare i enkäten.

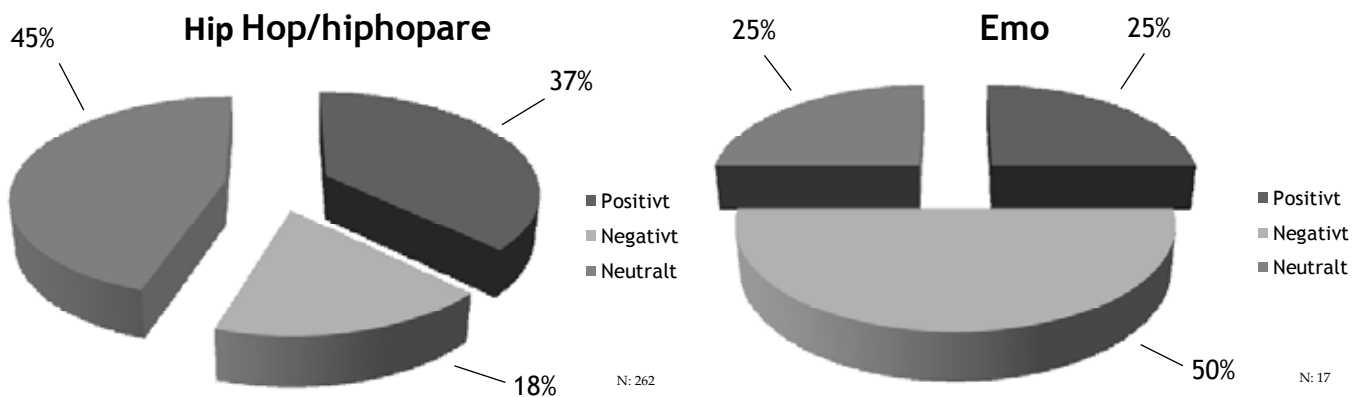
Den subkultur som återkom i flest artiklar var hiphopkulturen som var med i 262 artiklar under ett års tid i de sex största svenska dagstidningarna. Hårdrockskul-

turen låg inte långt därefter och förekom i 202 artiklar under året. Skejtkulturen var med i 67 artiklar.

Den subkultur som det skrevs minst om var gothkulturen, som endast omnämndes i 11 artiklar. Lajv- och emokulturer låg inte långt efter och figurerade endast i 12, respektive 17 artiklar. Synth och punk i 23 respektive 27 artiklar. Allt som allt var det alltså ganska sällan som någon av subkulturerna förekom i svensk dagspress under det gångna året. Samma proportioner gäller för de artiklar där huvudfokus ligger på subkulturen. Endast i en artikel under det gångna året låg fokus på gothkulturen.

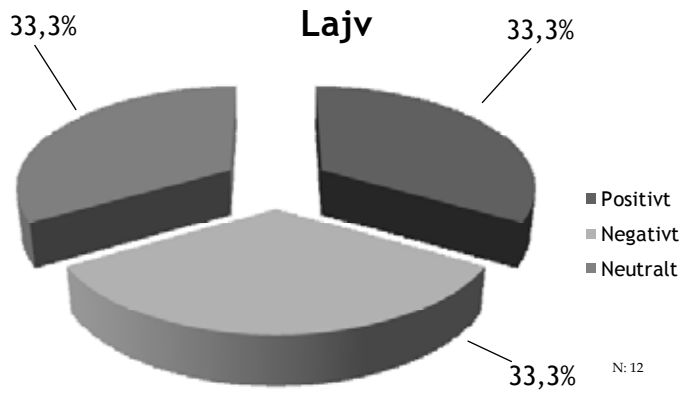
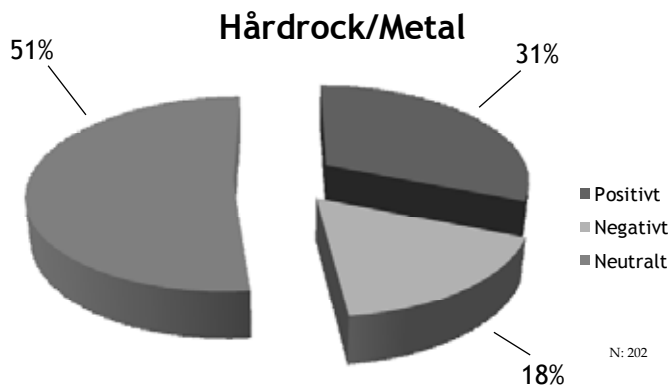
- Gothkulturen förtjänar att publiceras mer och bättre samt utan att förknippas med Marilyn Manson, satanism eller

Stor skillnad mellan de olika subkulturerna i de artiklar som handlade om en kultur.

Hiphopkulturen skildrades oftare positivt än negativt i de underökta tidningarna

Svensk dagspress rapportering om subkulturen emo var övervägande negativ.

Hårdrock skildras oftast positivt i de artiklar vars huvudfokus ligger på hårdrockskulturen.

Lajvkulturen framstod lika ofta positivt som negativt som neutralt.

uppmuntran till självmord eller skolmassaker, säger en annan utövare i enkäten.

Skejtare, lajvare och synthare fick i större utsträckning själva komma till tals i artiklar där huvudfokus låg på deras kultur. De fick komma till tals i majoriteten av artiklarna, medan det motsatta gällde för övriga kulturutövare. Gothare, emos och hårdrockare var de som fick komma till tals minst i artiklar som handlade om deras subkultur. För dem och även för hiphoppare var artiklarna där de inte fick komma till tals fler än de där de faktiskt fick komma till tals.

- Tidningarna ger en bild av att alla

som är annorlunda klädda är "emos", mår dåligt och skär sig, vilket inte är sant, säger en medverkande i enkäten.

Trots att kulturutövarna sällan fick komma till tals var det ofta just en utövare som var huvudperson i artiklar vars huvudfokus låg på kulturen. Endast i fallen skejt, hård-

rock och hiphop förekom en så kallad elitperson som huvudperson i artiklar, men endast i mycket enstaka fall.

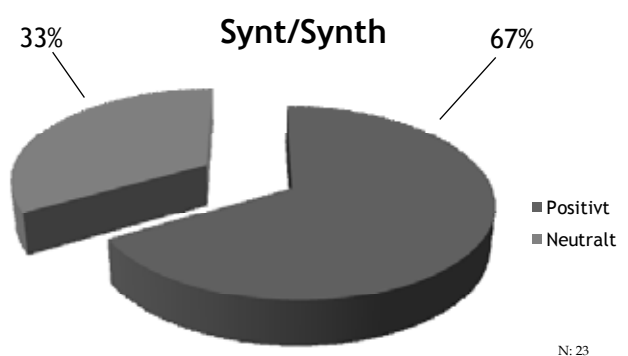
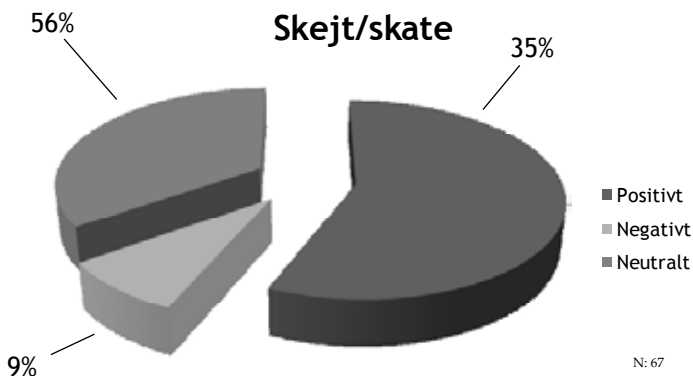
- Tycker ofta att subkulturer överlag framstår på ett mycket generaliserande sätt som ofta är rent av felaktigt för en majoritet av de tillhörande. Vi är olika individer och även om vi delar liknande

uttryck skiljer vi oss väldigt mycket åt gällande åsikter, säger en annan enkätsvarande.

Av de artiklar där ålder på huvudperson framgick hade skejt och hiphopkulturen mest spridda åldrar. Av de yngre huvudpersonerna tillhörde flest goth och emokulturen. De äldsta huvudaktörerna i undersökningen tillhörde kulturerna lajv och hårdrock.

- I de stora tidningarna är det nästan alltid negativt om rollspel och lajv. Oftast att någon som blir mördad råkade vara rollspelare. Det blir väldigt mycket sensationspress på lösa boliner, skriver en person i enkäten.

Katharina Hedström

Skejtkulturen skildrades oftast positivt eller neutralt, inte så ofta negativt.

Synthare porträtterades inte negativt i en enda artikel som på ett direkt sätt handlade om subkulturen.

Den negativa kvällspressen

Kvällstidningar skildrar subkulturer mer negativt än dagstidningar, visar Subkulturs undersökning. Flest positiva artiklar fanns i Göteborgs-Posten.

Av de sex dagstidningarna som undersöktes var det två som stack ut lite extra, nämligen Aftonbladet och Expressen. Från den 10 mars 2009 och ett år framåt skrevs i de båda kvällstidningarna 204 artiklar där våra undersökta subkulturer förekom på ett eller annat sätt. Av dessa framstod subkulturen negativt i 28 procent, i morgontidningarna var siffran tio procent. Av de artiklar där huvudfokus låg på just en subkultur var endast 14 procent av Aftonbladets artiklar där kulturen framstod positivt. För Expressens del var den siffran noll.

Storstadstidningarna Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet skildrade subkulturer positivt i över hälften av de artiklar där kulturen stod i fokus, en rejäl skillnad alltså från kvällstidningarna. Sydsvenskan låg inte långt därefter och skildrade kulturer positivt i 40 procent av artiklarna under det undersökta året.

Hur ser det ut på den negativa sidan? Jo, Expressens artiklar med fokus på en

subkultur var alla negativa, hos Aftonbladet var det en tredjedel. Dessa tidningars artiklar ger alltså en övervägande negativ bild av subkulturer, något som de tre största storstadstidningarna Göteborgs-Posten, Svenska Dagbladet och Sydsvenskan inte gör.

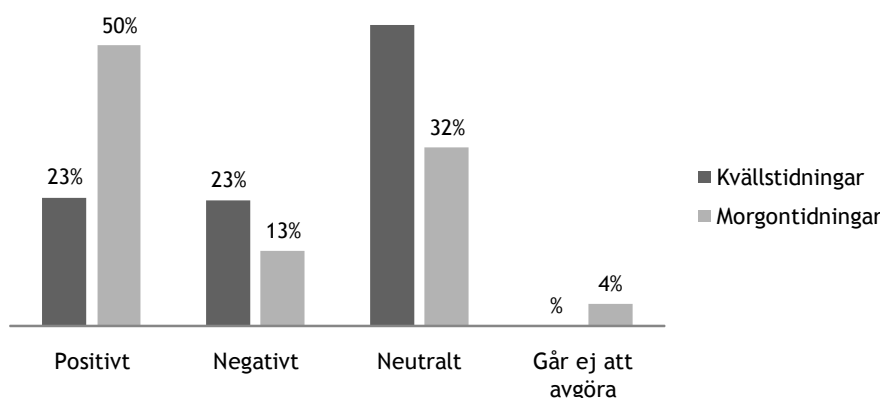
Undersökningen berörde även artiklar där subkulturer står indirekt i fokus, det vill säga där en subkultur förekommer men där artikelns huvudfokus ligger på någonting annat. Av dessa artiklar var övervägande delen positiva, både bland kvällspress och bland morgonpress. Men det finns skillnader även här. I storstadstidningarna är en klart övervägande andel av artiklarna positiva, i kvällspressen är det betydligt mindre marginaler. Av Aftonbladets artiklar som indirekt handlade om subkulturer var en fjärdedel negativa och endast en tiondel positiva. Expressens artiklar var mer positiva men dock betydligt mer negativa än morgonpressens.

Varför kvällspressen skildrar subkulturer mer negativt än morgonpressen är svårt att säga. Samtliga tidningar är dåliga på att låta subkulturutövare själva komma till tals i artiklarna, även om det är en subkultur som står i fokus. Och i det sammanhanget är inte kvällstidningarna sämst. Av de artiklar där en subkultur står i fokus var det endast Svenska Dagbladet och Sydsvenskan som lät kulturutövare komma till tals oftare än inte. Sämst visade sig Expressen och Metro Riks vara.

Skillnaden mellan kvällspress och morgonpress verkar alltså inte bero på huruvida kulturutövarna själva får möjlighet att komma till tals. Göteborgs-Posten, den tidning som har allra flest positiva artiklar om subkulturutövare är, tillsammans med kvällspressen och Metro Riks sämst på att låta kulturutövare komma till tals.

Katharina Hedström

I vilket sammanhang förekommer subkulturen i artikeln?

Information om statistiken

Till kvällstidningar räknades Expressen & Aftonbladet.

Till morgontidningarna räknades GP, SvD, Sydsvenskan, DN & Metro-Riks

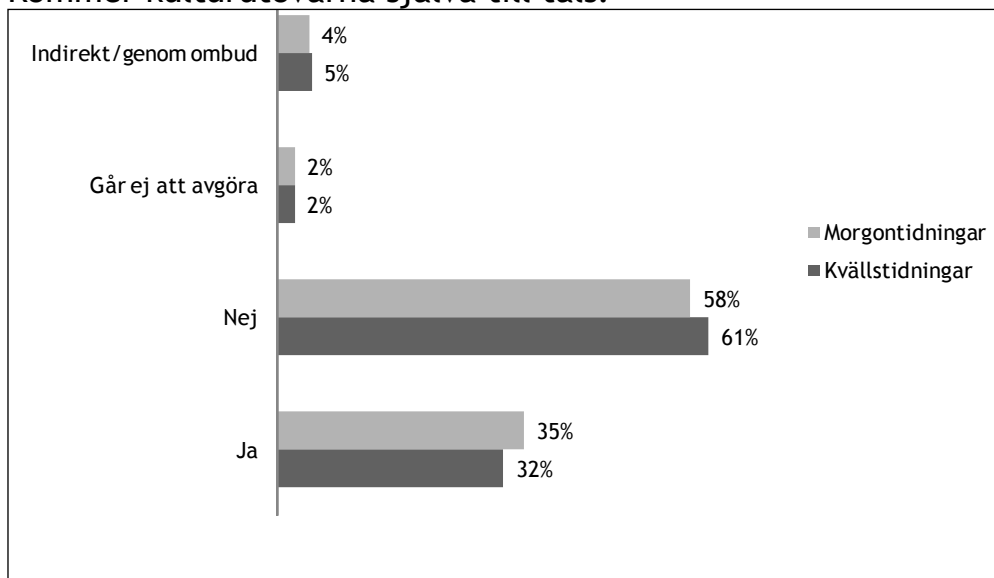
Antal analyserade artiklar: 653

Kvällstidningsartiklar: 207

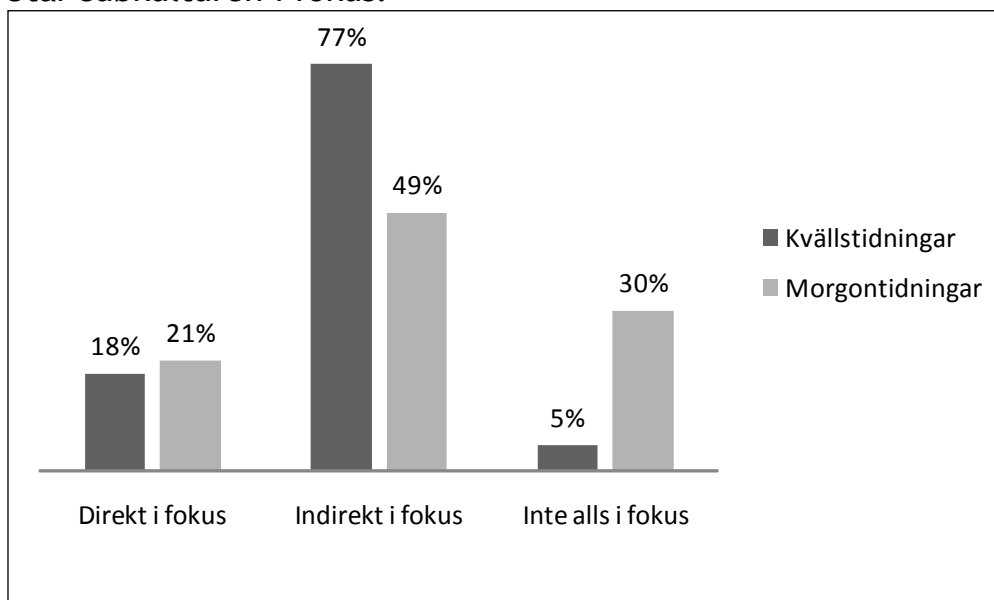
Morgontidningsartiklar: 446

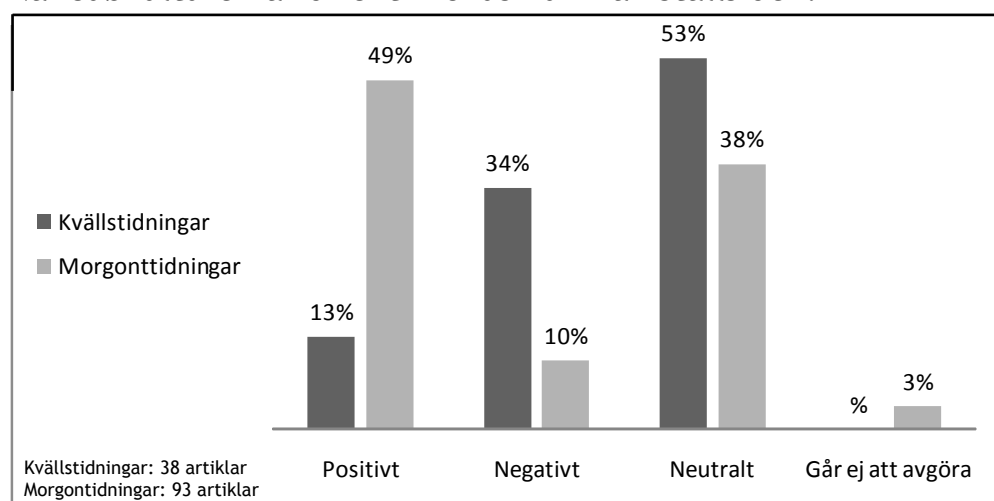
Kommer kulturutövarna själva till tals?

Står subkulturen i fokus?

När subkulturen är direkt i fokus hur framställs den?

"Journalister är idioter"

- en enkätundersökning bland 849 subkulturutövare

Svenska subkulturutövare känner sällan igen sin kultur i svensk dagspress. De känner sig orättvist behandlade och anser att de inte får särskilt mycket utrymme, enligt Subkulturs undersökning. Men politiker känner sig också orättvist behandlade.

Enkäten, som har publicerats på internetforumen whoa.nu och helgon.se, visar upp tendenser på att subkulturutövarna i Sverige är missnöjda med dagspressen. En dagspress som de senaste åren tappat i förtroende, enligt Medieakademiens förtroendebarmeter 2009. 1326 svar inkom, av dessa ansåg sig 849 personer vara anhängare till en subkultur. Det är dessa som är med i statistiken.

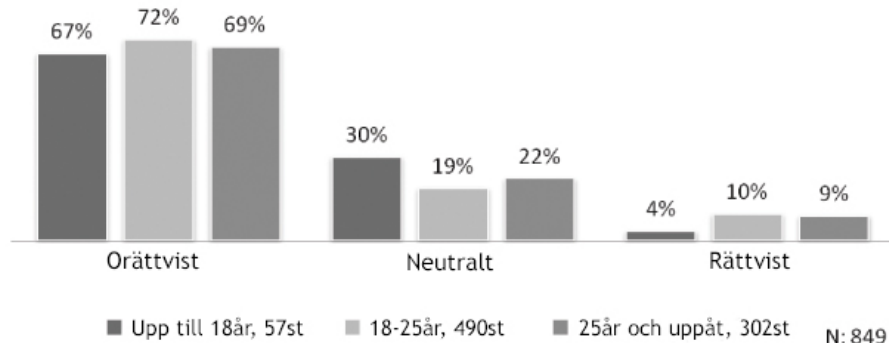
Resultaten visar att subkulturutövarna sällan känner igen sig när deras kultur porträtteras i dagspressen. Men Monika Djerf-Pierre från institutionen för journalistik medier och kommunikation vid Göteborgs universitet, tror att liknande resultat skulle framkomma oavsett vilken grupp man skulle undersöka. Hon ger exemplet med politiker, som sällan känner sig väl behandlade av media.

De som svarade på Subkulturs enkät representerade många olika subkulturer. 37 svaranden var över 35 år och endast två av personerna som svarade var under 14 år.

Med åldern ökar antalet personer som tycker att deras kultur porträtteras rättvist, men staplarna för rättvist är ständigt mycket lägre än staplarna för

Frida Karlsson &
Per-Anders Hultin

Enligt dig, porträtteras din subkultur rättvist i svensk dagspress?

Subkulturer är tacksamma syndabockar
- Synthare/rollspelare/kampsportare

Under mitten av 90-talet rådde det en mediahysteri kring black metal och Satanism som var löjligt missvisande, och som bara var sensationalism för att sälja större upplagor

- Satanism/Black Metal

Det är för lite nördar i media.
- Multinörd

De har knappast något intresse av att ge en rättvis bild av en subkultur
- Identifierar mig inte med någon specifik längre

Gothare är inte deprimerade självskadare, djävulsdyrkare eller rasister rent generellt. Det är vad media gör; Generaliserar. Helt uppåt väggarna.

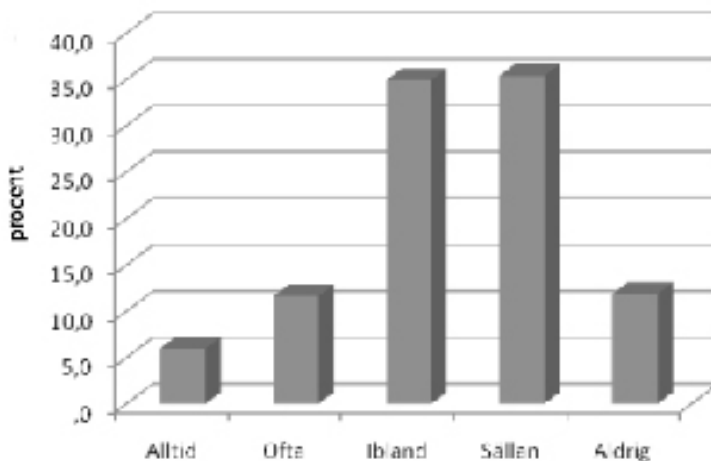
- Gothare

Subkulturer är tacksamma syndabockar
- Synthare/rollspelare/kampsportare

Alla är inte konstiga, fast man har konstiga kläder

- gothare/hårdrockare/synthare

Känner du igen din subkultur när du läser om den i svensk dagspress?

Så här gjordes undersökningen

Subkult publicerade en länk till enkäten på nätmötesplatsen helgon.se's förstasida och i en forumtråd på nätforumet Whoa.nu.

Enkäten innehöll tolv frågor, varav den första var en kontrollfråga för att nå just subkulturutövare. I första frågan fick de själva svara på om de anser sig tillhöra en subkultur eller ej. De som svarade att de inte ansågs sig vara subkulturutövare finns inte med i resultatet för att det ska vara någorlunda representativt för kulturutövarna.

Enkäten fick ligga uppe en vecka.

Tidningar olika bra på att skildra subkulturer

En ny undersökning visar nu stora skillnader i de svenska dagstidningarnas rapportering om subkulturer. Störst medialt utrymme ges i storstadspresen.

De undersökta tidningarna är storstadspresen Svenska Dagbladet, Göteborgs-Posten, Sydsvenskan och kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen samt Metro Riks. Resultatet visar nu hur mycket deras rapportering skiljer sig åt när det kommer till subkulturer.

Totalt förekom de undersökta subkulturerna hiphop, goth, skejt, lajv, synth, punk, emo och hårdrock i 653 artiklar i tidningarna under ett års tid. Av dessa artiklar var det endast en sjättedel vars fokus låg på subkulturen, i de övriga artiklarna figurerade subkulturen endast i bakgrunden.

Mellan de undersökta tidningarna är skillnaden stor. De tidningar som hade flest antal artiklar där fokus låg på en subkultur är Göteborgs-Posten och

Sydsvenskan men Aftonbladet kom inte långt därefter. Sämst i det här avseendet var Expressen som endast hade två artiklar med fokus på en subkultur.

Även när det gäller hur subkulturerna skildrades är det stor skillnad mellan de sex tidningarna. Kvällspresen märker ut sig med att ha fler artiklar som skildrar subkulturerna negativt än positivt. De övriga tidningarna har alla en övervägande positiv rapportering i de artiklar vars fokus ligger på en subkultur. Flest positiva artiklar hade de tre storstadstidningarna Göteborgs-Posten, Svenska Dagbladet och Sydsvenskan.

När den svenska dagspressen skriver om subkulturer är det trots allt ganska sällan som subkulturutövare själva får komma till tals. Sydsvenskan och Svenska Dag-

bladet hade under det undersökta året flest artiklar där en eller flera kulturutövare själva fick komma till tals. Det skedde i hälften av artiklarna. Sämst visade sig Expressen vara. I kvällstidningens artiklar med huvudfokus på en subkultur fick inte en kulturutövare komma till tals en enda gång. De övriga tidningarna lät en eller flera kulturutövare komma till tals i en tredjedel av artiklarna.

Subkulturerna omskrevs oftast i positiva sammanhang, men inte i alla tidningar. I Göteborgs-Posten och Sydsvenskan förekom subkulturerna i positiva sammanhang i hälften av artiklarna vars fokus låg på kulturen. Resterande artiklar i de båda storstadstidningarna var till största del neutrala. Expressen visade sig även här vara den tidning som var mest negativ i sin rapportering. Av de artiklar i kvällstidningen där fokus låg på en subkultur förekom ingen i ett positivt sammanhang.

Den andra kvällstidningen, Aftonbladet, var den enda tidning som skildrade subkulturerna i övervägande negativa sammanhang i de artiklar där kulturen endast stod indirekt i fokus.

Vilka subkulturer förekom då i de olika tidningarna? Göteborgs-Posten var den tidning som hade flest artiklar om hiphop, punk, emo och hårdrock. Sydsvenskan toppade rapporteringen om skejt och lajv. Svenska Dagbladet hade flest artiklar om goth. Synth omskrevs mest av Expressen.

Hur framstår subkulturen när den är direkt i fokus?

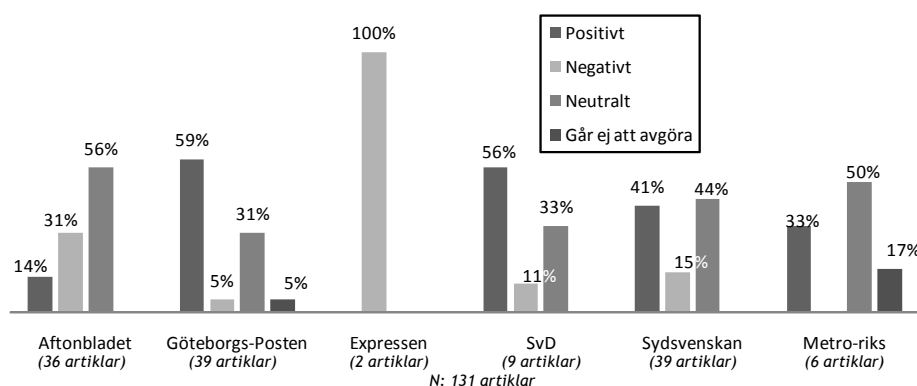

Foto: Frida Karlsson
Illustration: P-A Hultin

Analys

Begreppet stereotyp introducerades i det samhällsvetenskapliga tänkandet av Walter Lippman i hans bok *Public Opinion* från 1922. Ylva Brune menar i sin bok *Nyheter från gränsen*, att termerna stereotyp och fördom används som skällsord. Men hon menar också att det är möjligt att hävda att alla vi människor stereotypiserar och har fördomar. Alltså även journalister.

Påverkar det hur journalisterna rapporterar om fenomen som ligger utanför det "normala"?

Hur subkulturer gestaltas i våra svenska dagstidningar finns det knappt någon tidigare forskning på.

Massmedias konstruktion av avvikande kan enligt Stanley Cohen sammanfattas under rubrikerna; överdrifter och förvrängningar, förutsägelser och slutligen symbolisering. Dessa rubriker är även vad som brukar gestalta moralpanik. I *Subkulturs undersökning* har vi funnit exempel på moralpanik men framför allt har vi sett en tydlig symbolisering. Till exempel så noterades en artikel med rubriken "Charlie Söderbergs mörka förflutna" i kodningen. Vad Charlie Söderberg ägnat sig åt i sitt mörka förflutna var lajv, han hade även varit aktiv i ett Tolkiensällskap. Lajv är levande rollspel, vilket kan liknas vid teater utan publik och Tolkiensällskap är sällskap som gestaltar scener ur författaren J.R.R. Tolkiens fantasvärld. Vad det mörka i detta förflutna var framgår inte utan det framställs som att själva lajvandet är det mörka. Detta kan man tydligt härleda till Cohens teori om symbolisering. Denna artikel togs även upp av en användare på sidan helgon.se i enkäten till subkulturutövare som ett exempel på medialt övertramp.

Vi tror att artiklar som gestaltar lajv på det här sättet, kan påverka ungdomar som har lajv som intresse. De kan känna sig utpekade och troligen vill ingen syssla med något som är att betrakta som mörkt och negativt. Skäms man då för sitt intresse och gömmer det när det egentligen är ett vettigt intresse, som alla andra?

Detta är en stereotypifiering av, i det här

fallet, lajvkulturen. Hur det skrivs om en subkultur i tidningen påverkar inte bara utövarna själva utan det påverkar också hur utövarna behandlas av andra människor. Stereotyperna som framställs i tidningarna blir en sanning för personer som inte har haft någon tidigare kontakt med den specifika subkulturen. Om man då träffar en lajvare med artikeln om att det skulle vara ett "träsk" och ett "mörkt förflutet", i bagaget. Skulle man då inte se personen på ett helt annat sätt? Till skillnad från om man skulle ha en helt neutral bild av lajv som ett fritidsintresse, som alla andra.

I sin bok *Stereotyper i förvandling* skriver Ylva Brune att nyheter ska gå snabbt att framställa och konsumera. Detta gör, enligt Brune, att den journalistiska arbetsprocessen går på rutin och att det därför är mycket som skärs till efter schabloner. Brune menar att nyhetsjournalistiken i sina schabloner nästan alltid utgår ifrån det egna samhällets elit. Dessa står i centrum och får utgöra måttstock. Subkulturer definieras som just en kulturyttring som avviker från det normala och därmed också från samhällets måttstock. Något som gör beskrivningar av subkulturer i mediala sammanhang utsatta för förenklande schabloner i extra stor utsträckning.

Användandet av schabloner eller syftet med stereotyper kan i grund ses som ett sätt att förenkla och direkt få läsaren att förstå vad det skrivs om. Men förenklarna kan göra så att det blir missvisande och att en grupp känner sig felaktigt beskrivna. Men det är det svårt att undvika att använda sig av stereotyper när man ska skriva snabbt, enkelt och effektivt.

I Subkulturs undersökning kan man även se att kulturer som efter många års existerande i avvikelssfären nu har börjat närma sig konsensusfären, oftare representeras av personer i mer vuxen ålder. Subkulturer som fortfarande kan anses tillhöra avvikelssfären gestaltas oftare av unga personer i artiklarna. Något som även flera personer i enkätundersökningen på helgon.se och whoa.nu påtalat i kommentarer till enkäten. Där menar några subkulturutövare att dessa unga personer ofta fortfarande håller på och utvecklar sin personliga stil och därmed är sämre talespersoner för subkulturen.

När tidningarna pratar med unga subkulturutövare verkar de inte tänka på att ungdomarna kanske inte bara är osäkra i sin stil och inte kommer känna igen sig i gestaltningen, utan även att andra subkulturutövare inte kommer att känna igen sig. Vidare är det extra viktigt att behandla unga människor med respekt och integritet när man rapporterar om dem. Vilket vi inte tycker att man gör när man låter en minderårig gestalta en subkultur som beskrivs i negativa ordalag eller i ett negativt sammanhang.

Allt som allt så sköter sig tidningarna över förväntan, större delen av rapporteringen är trots allt neutral. Men neutralitet bör vara en naturlig del av journalistiken och något av ett minimumkrav. Tyvärr är övertrampen som ändå görs tillräckliga för att skapa en negativ symbolbildning. Övertrampen spelar då större roll än alla gånger tidningen håller sig neutral.

Stoppa moralpaniken

Journalistisk kvalitet när det kommer till rapportering om subkulturer är något som inte går att entydigt sätta fingret på. Utövarna känner inte igen sin kultur, men skall de göra det? Är man en del av en subkultur tar man på ett sätt ett aktivt avståndstagande från normen. Det primära bör vara att vara ärlig mot den intervjuade, subkulturer spretar alltför mycket för att kunna beskrivas i något så kort som en journalistisk text. Normen, det som är normalt. Vad nu det är?

Normalitet är inget jag personligen eftersträvar, två barn, villa, volvo och hund, är det normalt? Min fördom om det svenska samhället är att det är det vi skall sträva efter. Växa upp och klippa håret och få ett jobb. Enligt statistiska centralbyrån så föder svenska kvinnor i snitt 1,97 barn och nästan hälften av befolkningen bor i ett fristående en- eller två-familjshus.

Så min fördom, eller förförståelse om det svenska backas delvis upp av statistiken. Men det säger inget om hur de lever sina liv i stort. Om de går klädda i läderkeps och lyssnar på obskyr punk eller väljer att klä ut sig och leka vampyr om helgerna. Det är, enligt mig, fullständigt normalt att göra det. Problemet kommer när vi inte förstår det andra håller på med. Jag har självklart fördomar om olika kulturyttringar, jag har sagt att emo-kids bara tycker synd om sig själva och att deras favoritleksak är ett rakblad. Men är det acceptabelt att dra de parallellerna

i svensk dagspress? Jag tycker inte det. Pressen påverkar och informerar utomstående och är en alltför stor byggsten i skapandet av bilden av nya subkulturer.

Stanley Cohens forskning på rockers och mods må vara närmre ett halvt sekel gammal, men moralpaniken och makten av att få subkulturerna till att bli symboler för något negativt ser vi klara tecken på än idag.

I mitten på 90-talet var rave det farliga, anhängarna var knarkare, det framstod som ett faktum. Stockholmspolisen döpte en insats för att motverka ungdomars drogbruk till Rejvkommissionen. Ett tilltag som antagligen påverkades av att media följde mönstret som Stanley Cohen kom fram till, överdrifter. Jag säger inte att det inte existerade droger kring ravekulturen men att proportionerna blev allt för stora.

Medier påverkar samhället, de är en del av samhället men de är en framstående del. Skapas det missförstånd och överdrifter i anknytning till en viss kultur så verkar det som att pressen hakar i varandra och kör på, get on the bandwagon!

Efter rejv kom lajv. Lajvare blev monster som lekte mördare och därav blev de mördare i verkliga livet med, eller? Men det går inte att dra alla över en kam. En kulturs sammanhållning är ofta endast att de följer vissa konsumtionsmönster, de köper likvärdiga kläder och lyssnar på en viss musik. Det säger lite om deras

andra handlingar. Att man finner brottslingar som lyssnar på dödsmetal gör inte att alla som gör det till brottslingar.

Symboliken som skapas när journalister missbrukar en musikstil eller en hobby i försök att förklara en händelse lämnar avtryck i samhället i stort. Rejvkommissionen känns som ett sådant fall, nu har de sån tur ändrat namnet till Ungdomssektionen.

Den svenska pressen kan behöva rannsaka sig och försöka motverka stigmatiseringen av grupper, grupper som allt som ofta är baserade på unga människors intressen. Passar vi oss inte när vi formulerar oss så skapar vi moralpanik gång på gång. Rädslan för det som skiljer sig från det vi är vana vid kommer alltid finnas där. Men journalister har ett ansvar, ett ansvar att försöka förstå, att prata med de aktiva och att inse att en kulturs mönster är alltför komplexa för att dra likhetstecken mellan något ont och kulturen i stort. I magasinet du håller i handen tar vi upp ett antal exempel på hur moralpaniken och symbolbildningen verkar. Jag hoppas att om vi gör samma undersökning om fem år inte kommer finna något spår av moralpanik, för visst är det allt som oftast en oförtjänt panik?

Per-Anders Hultin

När ska kvällspressen ta sitt ansvar?

Att kvällspress och morgonpress skiljer sig åt är väl knappast något nytt. När morgonpressen försöker finna källor som kan bekräfta det som hänt, letar kanske kvällspressen efter källor som kan förstärka det som hänt. Fördomar? Nej, jag tror tyvärr att det ligger mer i det påstående än att man ska kunna kalla det för en fördom.

Vår undersökning visar stora skillnader mellan kvällspress och morgonpress när det gäller att porträttera subkulturer. Aftonbladet och Expressen hade den överlägset mest negativa porträtteringen av subkulturer, både i de artiklar som på ett direkt sätt handlade om en subkultur och i de där subkulturer förekom men inte stod i fokus för artikeln. Men kvällspressen är inte sämre än morgonpressen på att låta kulturutövarna komma till tals i artiklarna, så varför blir slutresultatet så annorlunda?

Att Aftonbladet ena dagen publicerar en artikel om att Paris Hiltons hundar blivit brutalt uppätta av vargar och att den så kallade stjärnan själv är i upplösningstillstånd över vad som hänt, för att dagen efter dementera hela händelsen och

hänvisa till felaktiga källor, det är en sak. Det gör förmodligen inte någon större skada, annat än på tidningens eget redan låga förtroendekapital. Men vad får det för effekt när Expressen pekar ut helgon.se som "mördarsajten"? De flesta av användarna är ungdomar och det är ganska magstarkt att kalla ett internetcommunity med över 100 000 medlemmar för "mördarsajten" bara för att tre personer som begått mord hade konton där.

När 28-åriga Erika tragiskt mördades av en medspelare från onlinespelet World of Warcraft på sin egen födelsedagsfest slogs det upp stort i många tidningar. Att offrets och mördarens relation var genom World of Warcraft förekom ofta i rapporteringen men Aftonbladet och Expressen hade även lyckas luska fram att mördaren en gång varit lajvare. Detta ansågs inte relevant i de flesta andra tidningar men för de båda kvällstidningarna blev det en del i rapporteringen. Den 25 november gick det att läsa följande rubrik i Expressen: "Spelade vampyr – mistänkts för mordet på Erika". Jag kan inte se hur mannen som mördade Erika skulle bli mer våldsbenägen av att klä ut sig

till vampyr och leka med sina vänner i nykterhetsorganisationen IOGT-NTO:s lokaler (vilket enligt Expressen är en av lokalerna där lajven hölls). Det verkar inte större delen media heller ha gjort men Expressen och Aftonbladet tyckte att det var tillräckligt relevant i sammanhanget för att blåsa upp.

Kanske kan man tycka att kvällspressens överdrifter är underhållande. Men det måste finnas en gräns. De flesta tidningar har stadgar som säger att extra försiktighet måste vidtas när journalistiken handlar om unga människor. Men vad blir resultatet när en hel musikkulturs utövare porträtteras som människoooffrande satanister? Det kanske inte handlar om några få utpekade ungdomar, som riskerar att ta skada av en sådan publicitet. Nej, det handlar om en hel grupp ungdomar som på grund av sin klädstil och musiksmak får den stämpeln. Är inte det ännu värre? Att hänga ut enstaka ungdomar anses tydligen inte rumsrent, men att angripa en hel ungdomskultur verkar vara betydligt mer accepterat.

Katharina Hedström

Vilka glasögon bär du?

Varför är det intressant att mördaren vampyrlajvade för tio år eller var på Metallicas konsert dagen innan mordet? Det skulle knappast vara intressant om mördaren hade varit med i ett bridsällskap för tio år sedan eller var på en Takidakonsert dagen innan, eller?

I Erika-fallet visade kvällstidningarna att det var intressant, just det att mördaren hade vampyrlajvat tio år tidigare. Ska vi vara rädda för lajvarna? Enligt Aftonbladet har Charlie Söderberg ett mörkt förflutet, som lajvare för tio år sedan. Är detta ett rättvist sätt att skriva om en subkultur som egentligen grundar sig i ett fritidsintresse? Ett fritidsintresse som nästan 95 000 personer i Sverige ägnar sig åt i olika form, enligt föreningen SVEROK som är paraplyorganisationen för föreningar inom lajvhobbyn och angränsande intressen. Finns det alltså 95 000 människor i Sverige som man i framtiden kommer kunna betrakta som personer med ett mörkt förflutet?

Enligt en användare på sajten helgon.se bör vi journalister lära oss mer om något innan vi försöker gestalta det. Kanske

borde vi inte dra så hårda paralleller och hålla oss undan från grova generaliseringar. Vi bör undvika att förstärka stereotyper. Det är svårt att undvika stereotyper när man på väldigt få tecken skall förklara ett koncept. Men vad vi på Subkult menar är att man kanske ska fundera på om stark stereotypifiering eller hård generalisering verkligen är relevant för att beskriva sammanhanget eller om det snarare kommer att skada personer, som överhuvudtaget inte har med fallet ifråga att göra.

Att skriva om att mördaren varit lajvare eller är gothare förstärker bilden av dessa kulturer som något dåligt. Men att skriva att mördaren hade jeans eller var med i en seglarklubb förstärker knappast någon negativ bild av dessa grupper, därför tas det sistnämnda också sällan upp. Det beror såklart på att de subkulturella grupperna är mycket mindre och lättare att identifiera, eller iallafall peka ut. Något som många "helt vanliga" människor gör till vardags är det mycket svårare att skapa ett stigma kring. Och symboler och stigma är vad som säljer tidningarna.

Vi journalister behöver lära oss hur man förhåller sig neutralt till något som ligger i avvikelens sfär. Kanske behöver vi också lära oss att förhålla oss neutralt till fenomen som hamnat inne i konsensusfären och därmed är vanligt och allmänt giltigt. Men om vi journalister inte har utgångspunkt att subkulturer är abnormalt så kanske vi skulle låta utövarna komma till tals i högre grad. Förhoppningsvis så skulle vi gestalta subkulturerna mer neutralt också.

Men självklart är det precis som med allt annat, en fråga om ur vems kontext vi ser något. Med vems glasögon vi tittar, om man så vill.

Vad jag kan tycka är att journalister i högre grad borde analysera sina egna kontexter och själva se vilka glasögon de tittar på världen genom. Att vara medveten på vilket sätt man är subjektiv hjälper dig att se när du riskerar att generalisera mer än vad som är brukligt.

Frida Karlsson

Tack alla som medverkat i vårt arbete!

Arbetsrapport

1. Basuppgifter
  - 1.1 Syfte
  - 1.2 Frågeställningar
  - 1.3 Tes
  - 1.4 Varför subkulturer

2. Arbetsmetod, urval och avgränsningar
  - 2.1 Kodning
  - 2.2 Fallstudier/intervjuer
  - 2.3 Enkät
  - 2.4 Problem och svårigheter

3. Referenser/källor
  - 3.1 Muntliga källor
  - 3.2 Skriftliga källor

4. Arbetsfördelning

5. Målgrupp

6. Bilagor
  - 6.1 Kodschema
  - 6.2 Definitioner till kodschema
  - 6.3 Enkätfrågor
  - 6.4 Abstract – Engelska
  - 6.5 Abstract – Svenska

1. Basuppgifter

Arbetets titel: Subkult – Subkulturers plats i svensk dagspress

Författare:

Katharina Hedström katharinahedstrom@live.se

Frida Karlsson fridakarlsson@gmail.com

Per-Anders Hultin p-a.hultin@hotmail.com

Institutionen för journalistik, medier och kommunikation vid Göteborgs universitet

Journalistprogrammet termin 3

Handledare: Margareta Stål

1.1 Syfte

Ta reda på hur subkulturer presenteras i svensk dagspress?

1.2 Frågeställningar

- Är bilden av subkulturer som kommer fram i svensk dagspress positiv eller negativ?
- Hur skiljer sig rapporteringen åt mellan respektive tidning
- Hur skiljer sig rapporteringen åt mellan respektive subkultur

– Hur upplever kulturutövarna att deras kultur presenteras i svensk dagspress? (En frågeställning som tas upp men vikten i arbetet ligger på medierna, inte på publiken.)

1.3 Tes

Vi hade vid arbetets början en tes om att subkulturers representation i svensk dagspress inte mottas särskilt positivt av utövarna själva. Att bilden som kommer fram saknar viss förankring i verkligheten och bygger på schablonbilder.

1.4 Varför subkulturer?

Vi valde att granska detta eftersom vi trodde att rapporteringen är väldigt stereotyp och i många fall framställer ungdomskulturer i negativ dager och i negativa sammanhang.

En stor del av mediepubliken tillhör subkulturer. Om de inte känner sig väl mottagna av svensk dagspress så kan det påverka deras allmänna förtroende för journalistik.

2. Arbetsmetod och urval

Att definiera subkulturbegreppet var till en början problematiskt men efter en djupläsning i litteraturen fann vi en bra definition som som passade in på den söksträng som vi använde oss av för att sortera ut artiklar som berör de kulturer vi valt till undersökningen. Den definition av ordet subkultur som vi använt oss av är:

Med subkultur avses en avvikande eller oppositionell kultur i förhållande till samhällets dominerande kultur. En subkultur utmärker sig genom särskiljande stilar och uttryck, ritualer, symboler och föreställningar som knyts till kulturen.

2.1 Kodning

Efter att ha dividerat fram och tillbaka hur vi på bästa sätt skulle få en vetenskaplig överblick över hur porträtteringen av subkulturer ser ut i media bestämde vi oss för att börja med en syntetisk vecka, läsa alla artiklar i de utvalda tidningarna under den tiden och koda det som berörde subkulturer. Vi valde att titta närmare på Sveriges tre största städernas tidningar Svenska Dagbladet (Stockholm), Göteborgs Posten (Göteborg) och Sydsvenskan (Malmö) samt Metro Riks eftersom denna är en rikstäckande dagstidning. Sedan var vi även intresserade av hur det såg ut i kvällspressen eftersom vi trodde att dagspressens och kvällspressens rapportering kunde se olika ut, så därför valde vi även Aftonbladet och Expressen, två rikstäckande kvällstidningar. Dessa tidningar valde vi eftersom de har stora spridningsområden och därmed många läsare och därför kan deras innehåll få en större effekt.

Systemet med den syntetiska veckan fungerade inte särskilt väl. Efter att ha plöjt igenom två hela exemplar av GP (inklusive en Två Dagar-upplaga) utan att ha funnit en enda artikel som berörde subkulturer insåg vi att detta inte var ett särskilt effektivt sätt. Efter diskussion med Marina Ghersetti, kursansvarig, valde vi istället att använda oss av en söksträng på Mediearkivet och sedan koda de artiklar i de utvalda tidningar som innehåll något av orden i vår söksträng under ett års tid, mellan 10 mars 2009 till 10 mars 2010. Söksträngen vi använde oss av var följande:

"Hip hop" OR goth* OR Skejt* OR Skate* OR Lajv* OR Punk OR Synth* OR Emo OR Synt* OR Hiphopare OR Metal OR Hårdrock* OR hiphop*

Stjärnorna innebär att vi söker på ordet samt på alla variationer av ordet, vilket innebär att goth* även inkluderar ord som innehåller goth, t ex **gothenburg**, **gothia** m.m. Vi gjorde på detta sätt för att komma åt ord som **gothkultur**, **goth**hängare och liknande. Detta innebar dock att vi fick många träffar som inte var relevanta för vårt arbete, t ex ovanstående exempel gothenburg och gothia. Dessa hoppade vi därför över.

Vi fick sammanlagt 6 181 träffar på denna söksträng och av dessa var 653 stycken relevanta för vårt arbete och kodades därför. Resterande artiklar kodades inte eftersom de inte handlade om subkulturer utan hade andra versioner av sökorden, t ex artiklar om **gothia**.

Vi gjorde en kvantitativ kodning med kvalitativa inslag där syftet var att få en överblickande bild av hur respektive tidning skildrar subkulturer, hur rapporteringen skiljer sig åt mellan de olika subkulturerna, åldrar på de som får komma till tals och liknande. Detta tycker vi att vi lyckades med ganska väl men eftersom det endast är senaste året som undersökts är det svårt att göra en generalisering som är gällande även för tidigare år. Men att det såg ut som det gjorde under det undersökta året kan tänkas ge en tanke om hur det kanske alltid sett ut, något som styrks av forskarna Ove Sernhede och Thomas Bossius som hållit på med detta längre än vi.

Valet av de olika subkulturer som vi med söksträngen försökte nå:

Hip Hop:

Det må vara en kultur som är en mångmiljardindustri och kan vara svår att klassificera som subkultur i dagsläget. Men med tanke på symbolbildningen som Stanley Cohen beskriver i sin studie om moralpanik så finns det ett värde av att granska bilden av den även idag. Responsen vi fick från hiphopare i vår enkät var att de känner sig marginaliserade och utanför populärkulturen.

Goth: En subkultur med en mörk estetik och helt klart en subkultur trots att även den har många år på nacken.

Skate/skejt: Är en subkultur som man kan tycka börjar närma sig att vara normalkultur. Men skaten är fortfarande utskälld och åsidosatt. Det är en kultur som grundar sig i intresset för skateboardåkning.

Lajv: Är framförallt en hobby och ett fritidsintresse. Men eftersom hobbyn betraktas som lite udda har den allt mer blivit även en subkultur. Intresset från deltagarna för hobbyn är så väldigt stort så att den utvecklingen kan tyckas naturlig.

Punk: Punken är en gammal och välkänd subkultur, men den fortsätter envist vara en subkultur trots att mainstreammodet i flera omgångar plockat inspiration från punken och trots att musiken blivit utbredd överallt i samhället.

Synth: Synthmusiken och synthen har en estetik som antingen kan vara väldigt proper eller militär. Den propra, välkammade syntharen i skjorta och slips plockade i början av subkulturens framväxt mycket av inspirationen till estetikerna från bandet Kraftwerk.

Emo: Emokulturen är väldigt svår att beskriva eftersom den består av många delar, ordet emo är egentligen bara en förenkling och ihopklumpning av flera unga subkulturer som emocore, fashioncore och dylikt.

Hårdrocken: Hårdrock är en gammal subkultur. Subkulturen är så bred att utövarna är alltifrån nationellt kända och omtyckta av alla eller personer som kvällstidningarna skriver skräckrubriker om.

2.2 Fallstudier/intervjuer

Efter att kodningen gett oss en överblick över hur de olika undersökta tidningarna skriver om subkulturer och bland annat fått resultatet att kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen skildrade subkulturer mer negativt än dagstidningarna, började vi göra djupdykningar i de olika tidningarna för att hitta exempel. Vi fann Expressens artikel där sajten helgon.se omskrivs som "mördarsajten" och Annah Björks krönika om hiphopens dåliga kvinnosyn i gratistidningen Stockholm City som fick ringar på vattnet och öppnade upp för en eldig debatt både på nätet och i tidningen Metro. Även om Stockholm City inte är en av de tidningarna vi undersökt så valde vi att följa upp vad som hänt eftersom bl a Metro svarat på krönikan genom en egen krönika och Metro är en av tidningarna vi tittat närmare på. Det intressanta här var att följa en debatt om det ämne vi valt, hur subkulturer skildras, där medierna själva tycker till om saken genom sina krönikörer.

När vi läst artikeln om mördarsajten, kontaktade vi Mohammed al-Hashimi som är siteansvarig på Helgon.se. Han berättade om artikeln ur sajtens perspektiv och vad användarnas reaktioner var. Vi kontaktade den ena reportern från Expressen, Daniel Siksjö. Han ville inte prata om artikeln utan hänvisade till nyhetschefen Magnus Alselind. Den andra journalisten bakom artikeln var Magnus Hellberg, han avvisade flera av våra samtal men svarade aldrig. Nyhetschefen Magnus Alselind svarade inte heller när vi upprepade gånger försökte nå honom. Irina Halling, Expressens kvalitetsredaktör svarade dock, så intervjun om artikeln gjordes med henne. Vilket visade sig vara tur, eftersom hon gärna svarade på våra frågor. Efter intervjun med Irina Halling ringde vi Mohammed al-Hashimi igen och bad honom kommentera ett par av Irina Hallings uttalanden.

Vi var även inne på att titta närmare på porträtteringen av Pelle-mordet, den 24-åring som mördades vid en bankomat i Länsmansgården tidigare i år eftersom vi hade en tanke om att ovanligt mycket fokus låg på både offrets och de anhörigas klädstil. Men vi fann att det inte fanns tillräckligt mycket

att ta på för att vi skulle vilja rota i det eftersom det är väldigt nyligen och känsligt. Personer både i klassen och i gruppen var nämligen bekanta med Pelle.

Vi var även intresserade av att närmare undersöka hur ravekulturen porträtterades på 90-talet men större delen av artiklarna handlar om just droger och kriminalitet. Vi kände att det skulle bli alldeles för mycket jobb med att kartlägga denna porträttering och eftersom det inte heller är särskilt aktuellt valde vi bort det spåret. Vi valde också att inte ta med ravekulturen i kodning av samma anledning. I dagsläget skildras inte ravekulturen särskilt mycket överhuvudtaget i svensk dagspress och skulle vi ha kodat tidigare artiklar så skulle resultatet bli snedvridet och förmodligen klart övervägande negativt med tanke på all rapportering kring narkotika och kriminalitet.

Från början hade vi tänkt intervjua en representant från varje undersökt tidning om hur de resonerar kring subkulturer. Vi tog del av tidningarnas etiska riktlinjer och fann bland annat riktlinjer kring hur man bör resonera när det handlar om unga människor, men inte specifikt subkulturer. Vi insåg att subkulturer är en så specifik grupp att det inte riktigt är rimligt att tidningarna ska ha utstakade riktlinjer kring hur denna grupp ska behandlas. Då skulle de lika mycket behöva riktlinjer kring hur grupper som fotbollssupportrar och högerextremister ska behandlas, vilket inte heller finns så specifikt angivet. Vi valde bort att kontakta alla tidningar bland annat för att vi då verkligen skulle behöva få tag i alla för att det skulle se bra ut, vilket visade sig svårt i framförallt fallet Expressen. Vi fokuserade istället på att ställa journalister till svars i fallstudierna, inklusive Grafittiredaktionen.

2.3 Enkät

Eftersom vårt ämne på ett mycket starkt sätt berör en viss mediepublik ville vi få en bild av hur subkulturutövarna själva uppfattar mediernas porträttering av deras kulturer. Därför tog vi kontakt med Mohammed al-Hashimi som är huvudansvarig för alla forum på internetcommunityt Helgon.se för att få lägga ut en webbenkät på sajten. Helgon.se är en sajt för alternativa och uppger själva:

Tanken är att Helgon.se ska vara ett community för människor med alternativa kläd- och musikstilar som synthare, gothare, hårdrockare, punkare och närliggande stilar. Vår primära målgrupp ligger mellan 16 och 40 år och Helgon.se är därför huvudsakligen anpassad därefter.

Vi lade även upp webbenkäten på hiphopforumet whoa.nu. Totalt visades enkäten 2212 gånger på helgon.se och svar skickades in av 1279 stycken. Men vi har valt att använda 1279 som population, 2212 inte är tillförlitligt eftersom många webbläsare laddar sidan två gånger och då skulle det registreras som två personer om vi valt sidvisningar som population. På whoa.nu visades enkäten 77 gånger och svarade gjorde 46 stycken. Vår totala population är alltså 1325. Dessa enkäter gör inte anspråk på att vara vetenskapliga utan är mer som ett komplement till vår undersökning eftersom vi tycker att en så pass publikbetonad undersökning kräver röster från just publiken. Vi fann att detta var det bästa sättet att genomföra undersökningen eftersom vi ville ha en bra representation av många olika subkulturer. Alternativet vi pratade om var fokusgrupper, men det kände vi inte heller skulle representera en tillräckligt bred population. Vi känner oss nöjda med enkäten, vi fick en väldigt bra input från utövare av väldigt många olika subkulturer.

2.4 Problem och svårigheter

Vi kände till en början en osäkerhet om huruvida vår kodningsmetod att urskilja artiklar verkligen skulle ge en bra representation av kulturernas representation i svensk dagspress. De artiklar där det refereras till en subkultur indirekt utan att nämna den specifika kulturyttringen vid ord faller förbi. Vi fann dock inget annat sätt att göra kodningen på eftersom det skulle bli ett alltför stort material om

vi skulle tagit in beskrivande sökord. Skulle vi t ex sökt på "svartklädd" skulle förmodligen vända råntikel som skrivits under året komma med. Vi resonerade så att de viktigaste artiklarna ändå är de där subkulturen omnämns vid namn, eftersom det annars är ottydligt vilken kultur man hänvisar till.

Att definiera subkultur begreppet var en förutsättning för vårt arbete, samtidigt kände vi att en egen definition skulle bli alltför godtyckligt och valde därför att använda oss av befintliga definitioner som vi kände passade in med vår egen tanke om vad begreppet innebär. Nationalencyklopedins definition av subkultur var följande:

...avvikelse eller opposition i förhållande till samhällets dominerande kultur.

Och av ungdomskultur:

... Termen används dels om särskiljande stilar och uttryck hos speciella ungdomsgrupper, dels om ritualer, symboler och föreställningar som knyts till ungdom i allmänhet.

Dessa två definitioner kände vi stämde väl överens med vår egen så vi knöt samman dem till:

Med subkultur avses en avvikande eller oppositionell kultur i förhållande till samhällets dominerande kultur. En subkultur utmärker sig genom särskiljande stilar och uttryck, ritualer, symboler och föreställningar som knyts till kulturen.

Enligt *Stora Focus Uppslagsbok* definition är subkultur en "under- eller delkultur inom en större kultur. En subkultur kännetecknas av att dess medlemmar i värderingar, vanor, språk och ibland klädsel avviker från det dominerande mönstret i ett samhälle." Vilket också stämmer bra överens med ovanstående definition.

3. Referenser/källor

3.1 Muntliga källor:

- Thomas Bossius 031 786 5491, thomas.bossius@kultur.gu.se
- Ove Sernhede 031 786 1019, ove.sernhede@kultur.gu.se
- Mikael Nestius, 070 2666377, okänd email
- Mohammed al-Hashimi, 070 8106007, gusalhmo@student.gu.se
- Bodil Sundvall, 031 841926, okänd email
- Adam Lövgren, 073 7270199, scratchgbg@yahoo.se
- Monica Djerf-Pierre, 031 786 1208, monika.djerf-pierre@jmg.gu.se
- Matilda Sjöström, 073 5959735, matilda@alleycat.se
- Grafittiredaktionen Jill Olsson 031-62 46 86 och Lars Magnusson 031-62 41 33
- Irina Bernebring 073 7580003, irina.bernebring@gmail.com
- Daniel Siksjo och Irina Halling på Expressen. Expressens växel 08 7383000, daniel.siksjo@expressen.se och irina.halling@expressen.se
- Yrsa Stenius, 08 6924620, po@po.se
- Axel Björklund, DN, 08-738 15 29, axel.bjorklund@dn.se

3.2 Skriftliga källor:

- Lindgren, Simon, Ungdomsbilder – Text och kontext i den norrbottniska mediediskursen från trettiotal till åttiotal, 1998. Sociologiska institutionen Umeå Universitet.
- Brune Ylva, Stereotyper i förvandling – Svensk nyhetsjournalistik om invandrare och flyktingar, 2000. Utrikesdepartementet, Enheten för Mellanöstern och Nordafrika, MENA-projektet
- Brune Ylva, Nyheter från gränsen – Tre studier i journalistik om ”invandrare”, flyktingar och rasistisk våld, 2004, JMG
- Lindgren, Simon, Ungdomskulturer, 2009, Gleerups Utbildning AB (Främst kapitlet: Unga Subkulturer av Ove Sernehede)
- Cohen, Stanley, Folk Devils And Moral Panics Creation of Mods and Rockers, Taylor & Francis, 1969, 2002.

3.3 Källor från Internet:

- www.myspace.com/steget (pressbild)
- <http://www.newsmill.se/artikel/2008/09/23/citys-hiphop-kritik-ar-rasism> krönika från Fredrik ”Big Fred” Eddari
- <http://dyngan.se/redaktionen/2008/09/20/annah-bjork-om-hiphopens-sjuka-ideal/> (Intervju med Annah Björk)
- <http://www.pastan.nu/bloggen/inlagg/793> Axel Björklunds blogginlägg om Annah Björks krönika.
- <http://rodeo.net/johan-wirfalt/2008/09/stockholm-city-nu-med-tredagars-utgivning-och-rasistiska-kronikoerer/> Johan Wirfälts respons på Annah Björks krönika.
- <http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?redir=true> Mediarkivet.

4. Arbetsfördelning

- Expressen och Svenska Dagbladet kodades av Katharina
- Aftonbladet och Sydsvenskan kodades av Frida
- Göteborgs Posten och Metro Riks kodades av Per-Anders

De flesta av artiklarna är skrivna individuellt och det framgår av vem i samband med respektive artikel. Författaren har haft huvudansvaret för informationsinsamling samt de intervjuer som ligger till grund för artikeln. Ove Sernhede intervjuades av både Per-Anders och Katharina och olika delar av den intervjun finns därför med i två artiklar. Grafittiredaktionen och Monica Djerf-Pierre intervjuades av Per-Anders och Frida. Resterande intervjuer gjordes individuellt av respektive artikelförfattare.

Allmän informations- och litteratursökning är gjord av oss allihop. Vi har delat upp böckerna och artiklarna vi läst mellan oss. Redigeringen är gjord tillsammans. Bilderna har antingen tagits specifikt till arbetet av respektive fotograf blivit skickade till oss med intyg att det är ok att publicera eller hämtats i Frida eller Per-Anders arkiv med tidigare bilder.

5. Målgrupp

Vår målgrupp är den breda allmänheten samt journalistkåren, så magasinet skulle kunna vara en bilaga till Journalisten och delar av det skulle även platsa som bilaga till Göteborgs Posten.

Resultaten av vår undersökning visar en mediaproblematik som inte bara gäller subkulturer, vilket de bakomliggande teorierna visar. Det finns andra grupper som lever i samhällets marginaler som kanske känner sig lika orättvist porträtterade av media och vissa teorier i vårt arbete kan även appliceras på dem.

Arbetet har också ett nyhetsvärde eftersom subkulturer är en del av vårt samhälle. Eftersom många subkulturutövare dessutom är ungdomar finns det ett extra värde att den här informationen kommer ut. Kanske kan det också ge en bredare förståelse för ungdomarnas situation.

Att journalistkåren är en målgrupp för arbetet är självklart eftersom det i allra högsta grad berör dem. Det kan förhoppningsvis väcka tankar om hur framtidens journalistik bör utformas och vad som kan förbättras.

6. Bilagor

6.1 Kodschema

Sökord

- 1 - Hip hop/Hiphopare
- 2 - Goth
- 3 - Skejt/Skate
- 4 - Lajv
- 5 - Synth/Synt
- 6 - Punk
- 7 - Emo
- 8 - Hårdrock/Metal
- 9 - Flera av ovan

Tidning

- 1 - Aftonbladet
- 2 - Göteborgs Posten
- 3 - Expressen
- 4 - Svenska Dagbladet
- 5 - Sydsvenskan
- 6 - Dagens Nyheter
- 7 - Metro

Står subkulturen i fokus?

- 1 - Direkt i fokus
- 2 - Indirekt i fokus
- 3 - Inte alls i fokus

Hur framstår subkulturen?

- 1 - positivt
- 2 - negativt
- 3 - neutralt
- 4 - går ej att avgöra

I vilket sammanhang förekommer subkulturen i artikeln?

- 1 - positivt
- 2 - negativt
- 3 - neutralt
- 4 - går ej att avgöra

Kategori

- 1 - lokalt
- 2 - inrikes
- 3 - utrikes
- 4 - tidningsopinion
- 5 - seriös debattartikel
- 6 - Nöje/kultur
- 7 - Krönika
- 8 - Sport

Nyhetstyp/artikeltyp

- 1 - brott
- 2 - kuriosa
- 3 - kultur/nöje
- 4 - olyckor
- 5 - politik/ekonomi
- 6 - sport
- 7 - Övrig aktualitetsjournalistik
- 8 - Går ej att kategorisera

Kommer kulturutövarna själva till tals?

- 1 - ja
- 2 - nej
- 3 - går ej att avgöra
- 4 - indirekt/genom ombud

Huvudperson

- 1 - elitperson
- 2 - subkulturutövare
- 3 - fler huvudpersoner ur subkultur
- 4 - flera andra huvudaktörer
- 5 - annan

Ålder på huvudperson

- 1 - under 18år
- 2 - 18-30år
- 3 - 30+
- 4 - framgår ej

Artikelstorlek

- 1 - notis/en spalt
- 2 - två spalter
- 3 - tre spalter
- 4 - fyra spalter
- 5 - fem spalter
- 6 - Helsida
- 7 - uppslag
- 8 - går ej att avgöra

Bild

- 1 - ingen bild
- 2 - genrebild
- 3 - subkulturutövare
- 4 - annan person
- 5 - miljöbild

Om bild på kulturutövare

- 1 - porträtt
- 2 - halvfigur/helfigur nära
- 3 - helfigur avstånd
- 4 - bakifrån
- 5 - i grupp
- 6 - annat

6.2 Definitioner till kodschema

Står subkulturen i fokus?

Direkt i fokus = artikeln handlar i första hand om just subkulturen. T.ex. en krönika om hur deprimerade "emokids" är, vilka kläder de har osv.

Indirekt i fokus = artikeln handlar om:

- en artist som tillhör en viss subkultur (t ex en artikel om Jay-z som är hiphoppare) och där utövarens subkultur framgår
- en klubb som spelar en viss typ av musik som förknippas med en subkultur, där publiken i största del tillhör den subkulturen (t ex en rockklubb) och där subkulturen nämns
- en festival som har en publik som tillhör subkultur/er, t ex Sweden Rock (hårdrockare) och där subkulturen omnämns

Inte alls i fokus = subkulturen nämns på ett sätt som säger någonting om den men artikeln handlar i första hand om något helt annat

Hur framstår subkulturen?

Positivt = fördelar med subkulturen lyfts fram, t ex:

- subkulturutövaren (kanske en artist) beskrivs på ett positivt sätt, t ex att Jay-z kör miljöbil och försöker få andra att göra detsamma
- subkulturen omskrivs på ett positivt sätt, t ex "hårdrock inspirerar ungdomar till att komma ur drogmissbruk" eller "skejtare klottrar mindre än andra ungdomar i samma ålder"

Negativt =

- subkulturutövaren framstår på ett negativt sätt, t ex "Snoop dogg är en kvinnoförnedrande knarkare" eller "Mördaren var på Metallica-spelning"
- subkulturen i sig omskrivs negativt, t ex "skejtare stör grannarna och målar olaglig graffiti" eller "emos är självdestruktiva och deprimerade"

Neutralt = varken positivt eller negativt

Går inte att avgöra = varken positivt, negativt eller neutralt

I vilket sammanhang förekommer subkulturen?

Positivt = i ett sammanhang som t ex en välgörenhetsgala, en festival som sålt rekordmånga biljetter och där de personerna som kommer till tals i artikeln visar sig positiva till detta, artiklar där endast positiva åsikter förekommer

Negativt = t ex brott och olyckor är typiska negativa sammanhang. Även där fokus i artikeln ligger på personer som framför allt uttalar sig negativt, som är; arga, ledsna, besvikna, sårade eller liknande.

Neutralt = varken positivt eller negativt

Går inte att avgöra = varken positivt, negativt eller neutralt

Kategori

Seriös debattartikel = ej insändare utan längre artiklar där tidningen tagit ett aktivt ställningstagande för att ta med artikeln

Kommer subkulturutövarna själva till tals?

Ja, indirekt genom annan = subkulturutövaren blir citerad, eller åsikten förmedlas genom annan

Huvudperson

Elitperson = person med politisk, ekonomisk eller kulturell makt, t ex politiker, kändisar som inte är subkulturutövare, offentliga personer...

Subkulturutövare = även "kändisar" och artister som tillhör någon av de subkulturer vi undersökt

Bild

Genrebild = en bild som känns typisk för det som artikeln handlar om men som inte är fotad i det sammanhanget

Miljöbild = ingen person på bilden

Övrigt: Vi har ej kodat recensioner och insändare. Insändare är inte redaktionellt material och därför vill vi inte ställa tidningen till svars för det som står i dessa. Vi fann också att våra resultat förmodligen skulle bli mer negativa om vi tog med insändare eftersom många av dessa som nämnde subkulturer gjorde det på ett negativt sätt. Det vi vill undersöka är hur *tidningarna* skildrar subkulturer och därför håller vi oss till just redaktionellt material (inklusive åsiktsmaterial) samt större debattartiklar eftersom vi anser att tidningar tar ställning genom att välja vilka debattartiklar som publiceras.

Vi har valt bort recensioner eftersom de är till för att vara antingen positiva eller negativa och inte kan sägas representera hur tidningen skildrar subkulturer.

6.3 Enkätfrågor

Skärmdumpar av enkätfrågorna ur websurvey

The screenshot shows a web survey interface. At the top left is the 'websurvey' logo with 'textalk.se' above it. To the right, it displays 'Enkät: ID: 36921' and 'Namn: Subkulturer i svensk dagspress', along with the URL 'http://websurvey.textalk.se/start.php?ID=36921'. Below this is a navigation menu with tabs: 'Enkätfrågor', 'Inställningar', 'Deltagare', 'Enkätens rapporter', 'Verktyg', and 'Testa enkät'. The main content area has a title 'Subkulturer i svensk dagspress' and a sub-header 'En enkät från tre journaliststudenter på JMG på Göteborgs universitet. Vi är intresserade av att veta hur subkulturanhängare känner att de behandlas i media. Svaren behandlas självklart anonymt.' Below this is a question: 'Ser du dig själv som anhängare till en subkultur?' with radio buttons for 'Ja' and 'Nej'. At the bottom of the question area, it says 'Enkäten innehåller tre sidor' and has buttons for 'Fortsätt' and 'Ångra'. On the right side, there are two sidebars: 'Användarinformation' showing the user 'HULTIN PER-ANDERS' with links for 'Min profil' and 'Logga ut', and 'Navigering' with radio buttons for 'Egna', 'Alla', and 'Utdelade', and a link for 'Egen katalog' with the number '5'. At the bottom of the page, there is a footer with 'Producerat av Textalk · www.textalk.se · info@textalk.se' and a row of five product logos: 'webnews', 'webshop', 'weblisher', 'BDH', and 'webvoter'.

Enkäter Deltagarlistor Rapporter Enkätmallar Deltagarlistmallar

Enkätfrågor Inställningar Deltagare Enkätens rapporter Verktyg Testa enkät

Öppna i nytt fönster

Subkulturer i svensk dagspress

En enkät från tre journaliststudenter på JMG på Göteborgs universitet. Vi är intresserade av att veta hur subkulturanhängare känner att de behandlas i media. Svaren behandlas självklart anonymt.

Vilken eller vilka subkulturer tillhör du?

Enligt dig, porträtteras din subkultur rättvist i svensk dagspress?

Dagspress är tidningar som ges ut en till sju dagar i veckan. T.ex. Göteborgs Posten, Expressen, Borås Tidning, Dagens nyheter, Östersunds Posten, Aftonbladet med mera.

Rangordna mellan 0 och 8.
0=Mycket orättvist 4= Neutralt 8= Mycket rättvist

0 1 2 3 4 5 6 7 8

Hur ofta läser du svensk dagspress på papper?

Dagspress är lokala och nationella tidningar som ges ut en till sju dagar i veckan.

Aldrig Mindre än 1 dag i veckan 1-2 dagar i veckan 3-4 dagar i veckan 5-6 dagar i veckan 7 dagar i veckan

Hur ofta läser du svensk dagspress på internet?

Dagspress är lokala och nationella tidningar som ges ut en till sju dagar i veckan.

Aldrig Mindre än 1 dag i veckan 1-2 dagar i veckan 3-4 dagar i veckan 5-6 dagar i veckan 7 dagar i veckan

Får din subkultur skäligt utrymme i svensk dagspress?

Ja Nej

Känner du igen din subkultur när du läser om den i svensk dagspress?

Alltid Ofta Ibland Sällan Aldrig

Enkäten innehåller tre sidor

Användarinformation

HULTIN PER-ANDERS

Min profil
Logga ut

Navigering

Egna Alla Utdelade

Egen katalog 5

Enkäter
Deltagarlistor
Rapporter
Enkätmallar
Deltagarlistmallar

Enkätfrågor
Inställningar
Deltagare
Enkätens rapporter
Verktyg
Testa enkät

Öppna i nytt fönster

Subkulturer i svensk dagspress

En enkät från tre journaliststudenter på JMG på Göteborgs universitet. Vi är intresserade av att veta hur subkulturanhängare känner att de behandlas i media. Svaren behandlas självklart anonymt.

Hur gammal är du?

Under 14
  14-18
  18-25
  25-35
  35>

Var bor du?

Mindre ort
  Halvstor stad
  Stad
  Storstad (stockholm, göteborg eller malmö)

Har du eller någon av dina vänner varit med i en artikel (som berör någon subkultur) någon gång?

Ja
  Nej
  Vet inte

Om ja, berätta gärna:

Övriga kommentarer om pressen och din subkultur:

Tillbaka
Svara

Ångra

Producerat av Textalk · www.textalk.se · info@textalk.se

Användarinformation

HULTIN PER-ANDERS

Min profil
Logga ut

Navigation

Egna
  Alla
  Utdelade

Egen katalog 5

Under frågan "Hur gammal är du?" har vi tyvärr råkat skriva krokodiltecknet åt fel håll. Vi avsåg att det skulle ses som en pil som visade "35 år och uppåt" men som matematiskt tecken är det felvänt. Vi tror dock att de flesta som besvarade enkäten förstår avsikten, eftersom de andra punkterna täcker in åldrarna under 35 år.

Abstract

Title: Subcult – Subcultures place in Swedish daily newspapers

Authors: Katharina Hedström, Per-Anders Hultin and Frida Karlsson.

Department: Department of Journalism, Media and Communication, university of Gothenburg

Semester: Spring 2010

Advisor: Margareta Stål

Purpose: The aim of our work is to find out how the subcultures are being portrayed in Swedish newspapers. We wondered if the picture that emerges of subcultures is positive or negative. If cultural practitioners feel their culture is portrayed fairly and how they feel it is interpreted.

Thesis: We had at the start of work, a thesis that subcultures representation in the Swedish daily press is not particularly positive reception of the practitioners themselves, the picture that emerges without some basis in reality and based on standard images.

Method: The study base is a quantitative content analysis of articles in which affected some subcultures in six Swedish newspapers during a year. It also contains a websurvey, which is not scientific proof but gives a hint as to how practitioners of subcultures perceive the media and feel treated they are treated by the press.

There is hardly any research in the past on how subcultures are portrayed in our Swedish daily newspapers. We mainly base the investigation from Stanley Cohen's theory of moral panic around deviant cultural expressions and Ylva Brunen studies on immigrants alienation.

Main results: Subcultures appears primarily neutral in Swedish newspapers. A certain difference in the morning and evening press showed, there was the tabloid press, which made the most negative subcultures. Practitioners of subcultures are rarely heard in articles that are written. The main voices about the cultural expressions are journalists and experts.

On the basis of much of the material on the subcultures that emerged in the investigated year articles produce subcultures in negative contexts and also portrays the cultures negative in general. We conclude that Stanley Cohen's theories about a negative symbol formation and moral panic in newspapers persist in Swedish newspapers. Even for cultures that are no longer perceived as coherent subcultures.

Abstrakt

Titel: Subkult – Subkulturers plats i svensk dagspress

Författare: Katharina Hedström, Per-Anders Hultin och Frida Karlsson.

Institution: Journalistikgranskning, Journalistprogrammet VT2010, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, JMG, Göteborgs universitet.

Termin: Vårterminen 2010

Handledare: Margareta Stål

Syfte: Syftet med vårt arbete är att ta reda på hur subkulturer porträtteras i svensk dagspress. Vi funderade på om bilden som kommer fram av subkulturer är positiv eller negativ. Om kulturutövarna upplever att deras kultur porträtteras rättvist och hur de upplever att den gestaltas.

Tes: Vi hade vid arbetets början en tes om att subkulturers representation i svensk dagspress inte mottas särskilt positivt av utövarna själva, att bilden som kommer fram saknar viss förankring i verkligheten och bygger på schablonbilder.

Metod: Undersökningens bas är en kvantitativ innehållsanalys av ett års artiklar som berörde vissa subkulturer i sex svenska dagstidningar. Den innehåller även en enkät som inte är vetenskapligt säker men som ger en antydning till hur subkulturutövare uppfattar media och känner sig behandlade av densamma.

Hur subkulturer gestaltas i våra svenska dagstidningar finns det knappt någon tidigare forskning på. Vi grundar undersökningen på bland annat Stanley Cohens teorier om moralpanik kring avvikande kulturyttringar och Ylva Brunes studier om invandrares utanförskap.

Huvudsakligt resultat: Subkulturer framstår främst neutralt i svensk dagspress. En viss skillnad på morgon- och kvällspress framgick, där kvällspressen var de som framställde subkulturerna mest negativt. Subkulturutövare får sällan själva komma till tals i artiklar som skrivs utan de som yttrar sig om kulturerna är journalister och experter.

Utifrån att en stor del av materialet om subkulturer som framkom i det undersökta årets artiklar framställer subkulturer i negativa sammanhang och även att själva kulturen framstår negativt drar vi slutsatsen att Stanley Cohens teorier om en negativ symbolbildning och moralpanik gäller och lever kvar i svensk dagspress. Även för kulturer som inte längre uppfattas enhetligt som subkulturer.